

СТЕЖКА ДО ШЕВЧЕНКА

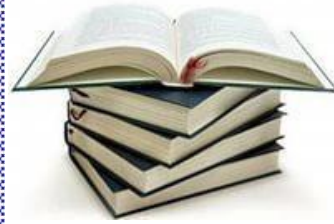
Збірка

Випуск 18

2023

НІЖИНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ЛІЦЕЙ
ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО
ЮНИХ ФІЛОЛОГІВ

СТЕЖКА ДО ШЕВЧЕНКА

Збірка

Випуск 18

Ніжин – 2023

УДК 82-1 ББК 84(4Укр-4Чер)(Ніжин) С 79

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації від 25. 06 2013 р. (Серія 4 Г № 537-186 Р).

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради (протокол № 2 від 09. 03. 2023 р.).

Організаційний комітет конкурсу «Стежка до Шевченка» висловлює щирю вдячність директору Благодійного фонду «Ніжен» Миколі Шкурку за підтримку та сприяння в проведенні заходу.

Стежка до Шевченка. Збірка. Випуск 18 / упорядн. А. М. Кайдаш, О. Є. Гадзінський, Н. О. Івахно. Ніжин, 2023. 120 с.

Збірка містить творчі роботи учасників XVIII Регіонального конкурсу учнівської творчості «Стежка до Шевченка», який відбувався в Ніжинському обласному педагогічному ліцеї Чернігівської обласної ради 9 березня 2023 року. Видання адресується всім, хто залюблений у красу рідного слова.

УДК 82-1 ББК84(4Укр-4Чер)(Ніжин)

© А. М. Кайдаш, О. Є. Гадзінський, Н. О. Івахно 2023

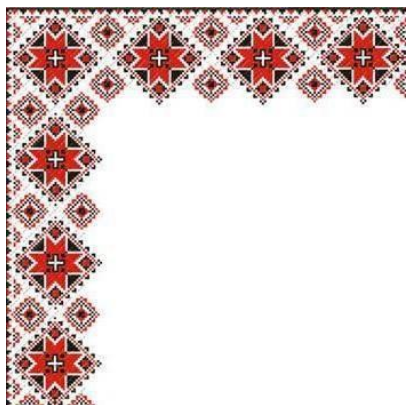

ЗМІСТ

Творчі роботи учнів 5–7 класів.....	6
Анастасія Бушай	6
Анастасія Велігоша	9
Руслана Костюк	10
Владислава Коцюбинська.....	14
Анна Красновид.....	15
Вікторія Мамаєнко	18
Дар’я Онопрієнко	20
Вікторія Онопрієнко.....	21
Єлизавета Примушко	23
Назар Семененко	24
Валерія Соколова.....	26
Софія Хіль	28
Анна Чинчик	30
Арсеній Шаповал.....	31
Творчі роботи учнів 8–11 класів.....	35
Марія Бабій.....	35
Максим Біленко.. ..	36
Анастасія Ващенко	38
Софія Вертола	42
Марія Головач.....	44
Юлія Єсипенко.....	47
Тетяна Кішка.....	52
Артем Крисько	55
Руслана Лубенець	56
Анастасія Лук’яненко	58
Ангеліна Медвідь	61

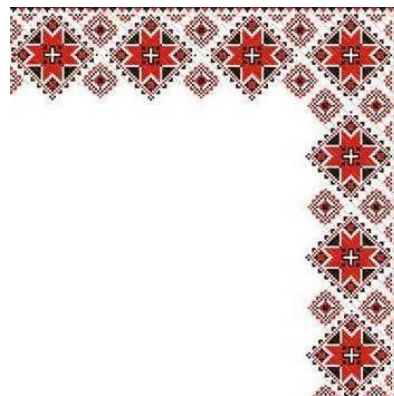

Марія Муквич.....	64
Дар'я Нагла.....	65
Арсеній Немченко.....	68
Вероніка Орел.....	69
Вероніка Проценко.....	74
Анна Прядко.....	78
Тетяна Савченко.....	80
Яна Сурмачевська.....	83
Богдан Талалай.....	83
Данило Тронь.....	88
Мілана Трофіменко.....	94
Назар Турчин.....	97
Анна Удовиченко.....	98
Вікторія Федорець.....	102
Вікторія Халаш.....	105
Ольга Ющенко.....	109

ЧАСТИНА І.

Творчі роботи учнів 5–7 класів

АНАСТАСІЯ БУШАЙ,
учениця 5 класу
Сосницької ЗОШ І-ІІ ступенів

ЛИСТ СВЯТОМУ МИКОЛАЮ

Скоро свято Миколая –
Я листа йому пишу
У святого Миколая
Снігу білого прошу.
Щоб земля укрилась снігом,
Дід би в снях завітав
І слухняним чемним дітям
Під подушку щось поклав.
Там , де воїни українські,
Покрив захисний розкрив,
Від смертельних куль рашистських
Воїнів би захистив.
Свої руки в рукавицях
В небо б наше простягнув,
А ракети і «Шахеда»
До росії б повернув.

ХИТРА КІЗКА

Кізка паслась у травичці,
Поглядала на вербичку.
Там листочки молоденькі,
Соковиті, зелененькі.
- На вербичку не дивись.
Краще у траві пасись.
Без листочків зелененьких
Згине верба молоденька.
Де вербички проростають,
Чисті ріки протікають.
Ще й зростає кущ калини –
Символ матінки-України.

МІЙ КРАЙ

Край мій наддеснянський, Соснице рідненька,
Ти подарувала світові Довженка.
Тут збивали роси його ноги босі,
Тут траву косили діда й батька коси.
Тут стежки-доріжки до хати поспішають,
Де мати-селянка дітей колисала.
Тут в саду, за хатою яблуні буяють,
Запашними яблуками гостей пригощають.
А за тином мальви в небо височіють.
Головаті соняшники сонечку радіють.
І куди б дороги в житті не водили,

Пронесу у серці своє місто миле.

МОЯ БАБУСЯ

Років уже багато за плечима,
Бабуся все ж іще моя красива.
Доглянуті дерева у садку
В яскравім чорнобривцевім вінку.
Моя бабуся все життя чекає:
Дітей з доріг далеких виглядає.
Тепер радіє нам, своїм онукам,
Не бачить довго їх – для неї мука.
Бабуся може всьому навчити,
Життєві істини для нас відкрити.
Пісні народні з нею ми розучуєм,
Сміємся над примовками кусючими...
Але бабуся нині не співає.
Частіш святі молитви промовляє.
За воїнів прохає Божу Матір,
Щоб швидше із війни синів діждати.

ЛЯЛЬКА-МОТАНКА

Українці ляльку мотанкою звали,
Нею дітей іздавна забавляли.
Нехай із ниток, у вбранні старенькім –
Була і іграшкою, й оберегом.
Як мати ляльку цю творила,
За діточок молитву говорила,
Щоби дитя її здоровеньким зростало,

Від злого всього лялька вберігала.
Цей оберіг нехай і вас, солдати,
Буде завжди-завжди оберігати,
Щоб вернулися живими попри біль і втому...
Ой, як на вас чекають із війни додому!

АНАСТАСІЯ ВЕЛІГОША,
учениця 7-А класу
Чернігівської ЗОШ №20

РІДНИЙ КРАЙ

Мій рідний краю, так тебе люблю,
Твою красу і мову солов'їну.
Тут народилась я, тут і живу,
Ніде нема чарівніше країни!

Намалювати хочу цю красу.
Візьму я аркуш й фарби кольорові,
На ньому небо синє відтворю,
Жовті поля і соняхи казкові.

Мій краю, це одна з твоїх картин.
Коли я домалюю ще калину,
То зрозумію: ти навік один,
І я тебе ніколи не покину!

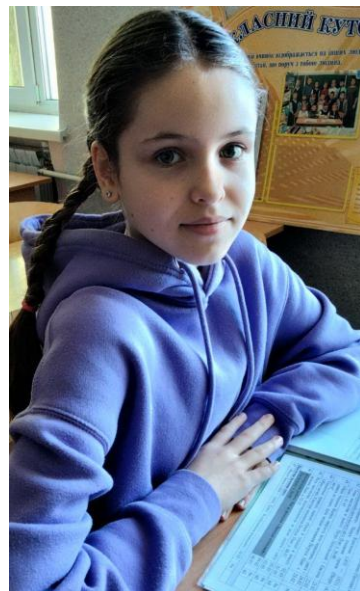

ХУСТКА ВІД БАБУСИ

Бабуся мені подарувала хустку,
Неймовірну, як поле трав.
Нехай покинуть всіх печалі світу
А прийдуть здоров'я, злагода та мир.

На хустці вмістилося – робота й життя,
Річки і гори, дороги й поля.
І в кожній нитці – Україна рідная живе.
Нехай Господь усіх нас збереже!
Стою перед дзеркалом у бабусиній хустці.

РУСЛАНА КОСТЮК,
учениця 6-В класу
Ніжинської гімназії №10

ВІДПОВІДАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

(есе)

Зимовий ранок завітав у моє вікно. Розвиднілося
десь о сьомій, світло вмикати непотрібно... Декілька
днів воно взагалі не зникає, і це вже є маленьке щастя! Ми майже пережили
зиму, залишилося якихось два тижні...

У мене – «дистанційка», сиджу перед монітором комп'ютера, чекаючи
на початок уроку. Я приготувала приємні сюрпризи друзям та однокласникам

і ось тицяю свої «валентинки» в екран, аби хоча б у такий спосіб порадувати тих, з ким дружу і кого люблю...

Учора старанно виконувала домашні завдання. Написала твір про зимову природу, розв'язала три цікаві задачі, порахувала приклади. Навчання для мене – дивний, загадковий світ!

Ось уже вчителька розпочинає урок, ми навіть встигли записати нову тему...Раптом я почула звук, який ненавиджу цілих одинадцять місяців. Виття сирени зупиняє на мить моє життя... Уже звичний «залізний» голос сповіщає про повітряну тривогу. Значить, укотре час припинити навчання та йти в укриття.

Мої нові знання та успішні оцінки з недавнього часу залежать від того, чи злетить літак в Мачулищах, Барановичах або Зябрівці, чи вийдуть у Чорне море кораблі з ракетами, чи полетять бомбардувальники з бази у Волгодонську...

Я тільки почала вивчати географію, та ці географічні назви болем відлунюють в серці. Це дикість і разом з тим реалії, в яких ми живемо майже рік! І разом з новими формулами, визначеннями, літературними творами я вивчила марки ворожих ракет, що несуть руйнування і смерть в мою Україну. Я знаю відстань, на якій їх може не помітити ППО... І тоді мене сковає почуття страху. Я молюся за маму, за молодшого братика, за бабусю, за моїх друзів і просто незнайомих людей, кому сьогодні не пощастить...

Не можна звикати до смерті... Потрібно боротися за життя усіма силами й засобами так, як це роблять наші хоробрі українські воїни. І перемагають ворога!

Нині у мене немає можливості зі зброєю в руках стати до бою. Але у мене є своя надійна зброя – переконаність у тому, що правда за нами. А також потреба в міцних знаннях. І я не зупинятимусь, адже розумна молодь –

це сильна нація, що не віритиме, як російське населення, в брехню й нісенітниці з телеекрану, а відбудовуватиме країну та зробить її квітучою та успішною.

Тому сьогодні виконуватиму відповідальне завдання – самостійно опаную навчальний матеріал та вчитимуся, незважаючи на перешкоди. І я його виконаю, аби якомога швидше настав той світлий і радісний переможний день, омріяний і єдиний для всіх українців!

ДРУЖБА **(оповідання)**

Я прокинулась, відчуваючи щось недобре. Увімкнутий телевізор в кімнаті дорослих, як зазвичай у останні дні, говорив щось напружено-тривожне. Того лютого ранку в хаті вже не спали...

Усе ж я вирішила не відволікати дорослих. Звично прошмигнула у ванну кімнату, а потім на кухню. Але смачних бутербродів і гарячого чаю з тістечками на столі не було. Я уважно поглянула на маму, а вона тихенько плакала...

І тоді я сама здогадалася, не маленька вже, як останнім часом надто часто лунало скрізь – у хаті й на вулиці, у транспорті й магазині лякаюче слово «війна»...

До школи йти не треба – повідомили нам у групу через соцмережі. Мама почала швидко збирати речі першої необхідності. Дала й мені рюкзак та попросила зібрати те, що для мене найдорожче. Я сіла й повільно оглянула кімнату...

Тут все мені дороге й миле! Ось мої грамоти, які я отримала за переможні виступи в музичній школі... А ось олівці, фарби, фломастери, а я так люблю малювати! Улюблені книги пригодницького жанру швидко

наповнили рюкзак. Потім туди ж перемістилася моя перша дитяча косметика, гребінці, прикраси для волосся... Все, що для мене мало хоча б яку цінність, миттю опинилося серед речей «першої необхідності». Місця майже не залишилося, я ледве закрила замочок.

Сумним поглядом обвела кімнату... І раптом на очі потрапила моя улюблена дитяча іграшка, мій Потапчик – плюшеве ведмежа, котре завжди було в моїй кімнаті, скільки себе пам'ятаю! З ним я ще малою вкладалася спати, його я вчилася годувати з ложечки (і сама навчилася таким чином!), з ним я весело розмовляла, розповідала свої перші дитячі вірші, йому, Потапчику, співала колискових пісень, які він терпляче слухав! Це ж мій друг, як без нього в евакуацію?!

Я знову відкрила рюкзак. Грамоти й медалі – це не головне в житті! Їх можна ще здобути, якщо сумлінно працювати, а косметика мені, мабуть, не знадобиться. Навіщо вона, коли немає радості, свята, гарного настрою... Нафарбована, у підвалі виглядатиму смішно! І читати, напевно, не доведеться, бо там пільма, чи буде ще можливість...

Я звільнила місце для Потапчика, зверху ще поклала наш із ним улюблений невеликий плед, щоб було чим укритися вночі, та взяла маленький ліхтарик...

Лютневого холодного ранку я зі своїм кращим другом мовчки, як і всі люди, крокувала в бік залізничного вокзалу. Ми йшли в невідомість.

ВЛАДИСЛАВА КОЦЮБИНСЬКА,

*учениця 7-Б класу
Ліцею №7 м. Прилуки*

* * *

Поглянь-но мені в очі,
побач там сонце, небо.
Ні, не кажи нічого,
ні, не кажи, не треба.

Люби мене, як волю,
цілуй, як сонце землю.
Душі не треба болю,
адже живу я нею.

Якщо побачиш ти мій біль –
прийди, теплом мене зігрій.
І обійми мене, будь ласка.
Не треба слів, хай буде казка.

* * *

Останнє сяєво зорі,
і вітер вимовляє тепло:
– Чи доведеться ще мені
шукати щастя стебла?

Чи настане весна,

як скінчиться зима?
І чи прийде тепло,
як тоді в нас було?

Чи покажеш мені,
як ці квіти цвітуть?
Лине сяйво зорі...
Вони вже не придуть.

Тримайся, знаю, важко.
Не бійся, вже не страшно.
Ти зможеш, люба, треба.
Є воля – є і небо.

Борись, живи заради мрії.
Живемо ми – живе й надія.
І твій вогонь в очах не згасне,
Допоки вірим ми в прекрасне.

***АННА КРАСНОВИД,**
учениця 7-В класу
Ніжинської гімназії №3*

МОЯ УКРАЇНА

Пшеничне поле, озеро і гай,

Шовковим блиском грають трави...
Це Україна – рідний край,
Це рідного пейзажу барви.
У небі сяє місячний серпанок,
І тануть звуки ночі вдалині...
Погаснуть зорі десь під ранок,
А Україна лишиться в мені.

Он загубилась у ярах хатина,
Крилом махає одинак-вітряк.
Звучить сопілка – символ України,
Сміється вусом зі стіни козак.
Нас будить вранці промінь сонця,
Дарують свіжість липи і дуби,
І зазирає спокій у віконце,
Бо Україна з нами назавжди.

Щоби над нами сяjala блакить,
Єднаймося для щастя України,
Гуртуймося, шануймося, любімо.
І будьмо пильні в радості й журбі,
І Кобзаря цитуймо щогодини:
«Нема на світі України,
Немає другого Дніпра,
А ви претесея на чужину
Шукати доброго добра...»

* * *

Любила я, коли була малою,
Махати ручкою у небо літакам,
Дивитися, як дивно за собою
Літак доріжку залишає нам.
Минали дні – у щасті я зростала,
Раділа сонцю, вітру і дощу,
Чекала із роботи тата, маму,
Ділила з ними радість і журбу.

Я малювала море, квіти, луки,
Узимку діставала ковзани...
Не знала я, що в голові падлюки
Давно вже визріває план війни.

Тепер ми знаємо, як жити у підвалі,
Як вгамувати біль, страхи, жалі.
Зазнавши руйнувань таких зухвалих,
Вчимося жити в горі і пільмі.

Сьогодні небо плаче сизим димом.
І я боюсь підняти очі вгору.
Боюсь побачити у високості синій
Ворожі літаки, ракети, дрони.

В обіймах мами спокій відчуваю,
І про майбутнє зараз я не мрію.

А Збройним Силам вперто довіряю
І в перемогу України – вірю!

ВІКТОРІЯ МАМАЄНКО,

*учениця 5-Б класу
Ніжинської гімназії
№10*

ДІТИ ВІЙНИ

(нарис)

Я – дитина війни. Дивно й незвично казати таке про себе.

Але одного разу війна постукала і в мої двері, а точніше – у стіну, біля якої я сплю. Прокинулась від того, що все навколо мене тремтіло. Не знаю чому, але мені не було страшно, я просто знала, що, як колись, уже ніколи не буде. Однак дорослі не вірили, доки новина про розбомблений аеродром у нашому місті не дійшла й до них.

Перші дні війни я провела в бабусі на околиці міста. Поряд не було нікого, і лише я могла заспокоїти й підтримати рідненьку. О, скільки вона випивала пігулок у ті страшні й безкінечні дні й ночі!.. Я не могла спати ночами, щоб не прогавити новини. Моя сім'я була розкидана по місту: тато ремонтував автівки для ЗСУ, мама допомагала лікувати поранених

Дідова сестра з Москви обізвала нас ворогами й перестала спілкуватися .

Ми бігали в холодний і вогкий підвал, здригались від пострілів “градів”, практично нічого не їли. Змучений сон зустрічала я лише на купі картоплі, доки старенький гасовий «сліпачок» глухо потріскував на полиці, а по кутках бігали пискляві миші. Мені було холодно й страшно. Було й таке, що я стояла біля підвалу й, піднявши голову вгору, дивилася на холодні зимові зорі й плакала.

Зрештою, ми звикли – і це найстрашніше. Мене уже не лякало ні заміноване поле, по якому лише місяць назад бігала, радіючи життю, ні гул безпілотної над головою, ні скотч на вікнах, ні постріли нашої артилерії за вікном. Два тижні недосипання зробили свою справу – і я міцно заснула. Мені наснилась жінка в білих шатах. Вона ніби пливла в небі, обіймаючи своїми руками-крильми й мене, і моїх батьків, і моє місто. Цей сон заспокоїв мене.

Удень я з тремтінням у серці слухала, як у сусідньому селі ревли бої. У голові постійно крутилось запитання: «Чому?» Аж раптом авіаналіт... Вогні вибухів я бачила на стінах власної кімнати. Трусились шибки, як і мої коліна, як і моє серце. Наше життя понівечили страхом і панікою, а ще смертю. Ніщо не було надійним захистом, ми могли втратити все миттєво, навіть життя. Я з жахом спостерігала з вікна, як із неба на парашуті повільно (мені так здавалося) опускається бомба. Коли вона вибухнула, то склалося враження, що наш будинок піднявся на ноги, трохи пройшов, а потім повернувся на своє місце й присів. Прийшовши до тями після побаченого, почула від бабусі розповідь про знищену бомбою оселю лікарів на сусідній вулиці. Людей урятував підвал, де вони були в цей час.

Нехай ми не зазнали страждань, подібних до долі наших земляків у містах і селах на півдні України. Але війни не заслуговує ніхто. Отож вірити в нашу перемогу, допомагати фронту – тепер це гасло нашої родини.

***ДАР'Я ОНОПРИЄНКО,**
учениця 5 класу Бурімської гімназії
Ічнянської міської ради*

УКРАЇНА

Є у світі багато країн.
А для мене одна і єдина –
Нескорена, сильна
Моя дорога Україна.

Є в ній родючі поля і лани,
Квітучі сади і долини,
І гори високі, річки і ставки –
Багатство моєї країни.

ВІКТОРІЯ ОНОПРІЄНКО,
*учениця 7 класу Бурімської гімназії
Ічнянської міської ради*

ТРИВОЖНІ РОЗДУМИ

Ми вірили в щасливе завтра.
Та в дім ввірвались вороги.
Ми чули вибухи і залпи.
Страшні руїни – навкруги.

Стріляли. Били, забирали,
Спалили безліч наших сіл,
Міста горіли, помиралі...
Не знайдено ще стільки тіл.

Кричать сирени знову й знову,
Живем в страху вже другий рік...
Та мріємо про перемогу,
Про мир і спокій на землі.

СПОГАД

*Моя бабуся розповідала про будинок
сім'ї Коваленків, у якій восьмеро дітей, батько,
мати врятували своє життя , тікаючи в болото
річки Удай.*

Ніхто не вірив, що прийшла війна,
І що селом йде танкова колона,
Що дула їх спрямовані на нас,
І буква Z на танках намальована...

Життя тривало. І уся родина
Зібралася вечеряти за стіл.
Аж раптом постріл, а за ним і вибух!
Снаряд по нас – якраз у ціль...

І хто в чому стояв у хаті...
На руки батька – і в вікно,
У плавнях стали рахувати:
Усі, а хати, жаль, уже нема...

Ще довго діти забігали
На згарище, де все було,
Знайшли ведмедика без лапи,
І ніжку від стільця свого.

ЄЛИЗАВЕТА ПРИМУШКО,

*учениця 6-В класу
Ніжинської гімназії №3*

КАНІКУЛИ МАЙБУТНЬОГО

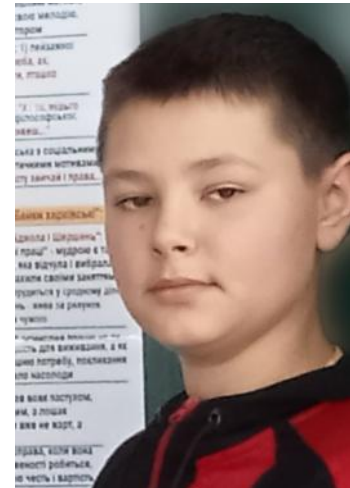
Настане осінь, ми прийдемо до школи,
Принісни нові враження й слова,
І всі перерви проведемо в розмовах,
Про те, хто влітку де бував.

Хтось був у Карпатах цілісіньке літо,
Купався хтось на Оржиці й Сулі,
Хтось їздив у Коблево відпочити,
А дехто був з бабусею в селі.

А ми – у Краматорську на Донбасі,
В Херсоні й Миколаєві, в Дніпрі...
А ще ми їздили до Криму – в Ялту,
І бачили козуль в Асканії Новій.

Зробили тур на Харків та Чугуїв...
Ось так ми всі це літо провели!
Бо нас тепер ніхто не окупує.
Ми – українці, й ми перемогли.

НАЗАР СЕМЕНЕНКО,
учень 6 класу
Макарівської гімназії
Бобровицької міської ради

* * *

Серед полів, сумнівів і туманів,
Тягнеться стежка до шляхетного дому,
Хто знає, скільки кроків вона має,
Та й скільки душ на них зіткнулися з вітрами.

Стежина відпочиває серед лісу,
Де листя золотом засяяло на вітрі,
Де птахи співають у високих гіллях,
І лунає зоряна пісня здалеку.

Та стежина веде нас далі, до дому Шевченка,
Де душа вільна, як птах у небі,
Де живуть творчі ідеї й надії,
Де зберігається спадщина нашого народу.

Тут кожен крок – це крок до історії,
До духовної скрині, до серця України,
І якщо ти зможеш знайти цю стежку,
То вона відкриє тобі двері в світ мудрості і любові.

* * *

Тарас Шевченко – голос нашого народу,
І хоч минуло стільки років від тих днів,
Коли крізь біль він писав свої твори,
Але його слова живі й нині, як і колись,
І дзеркалять біль, що став сьогодні не минулим.

Він бачив нашу сучасність далеко наперед,
Тому його твори ніколи не втратять своєї ваги,
Про людське горе, про насильство й біду,
Що переживаємо ми, він писав ще тоді.

А його мрії про справедливість і рівність,
Про те, що кожен повинен мати право на життя,
І його боротьба за правду й свободу –
Ці ідеали нині актуальні й важливі для нас усіх.

Тому читаймо Шевченка, нехай його твори
Допоможуть нам зрозуміти історію і культуру нашу,
Наснагу дають відстоювати правду та гідність,
І відчути той вогонь, що в грудях він запалив.

ВАЛЕРІЯ СОКОЛОВА,
учениця 7-Б класу
Ліцею №7 м. Прилуки

ДЛЯ ТЕБЕ

Я намалював би тебе,
але не вмію малювати.
Я написав би для тебе пісню,
але чи ти її заспіваєш?
Я заграю на гітарі
твою улюблену мелодію.
Я піду у поле,
назбираю для тебе польових.
Я не брешу тобі,
коли кажу, що кохаю.
Я не брешу тобі,
коли кажу, що люблю.

ТИ

Ти повірила пліткам,
але не мені.
То чому ми ще разом?
Поясниш мені?

Ти кричала, зриваючи голос,
ти не хотіла мене навіть бачити.
Але щоразу на твоїм порозі
з'являлись букети.

Я знову прийшов із квітами,
А ти безрезультатно зачиняла двері.
І, тикаючи пальцем у груди,
Говорила про усі мої слабкості.

Ти торкнулася тих почуттів,
що не виходили ще назовні.
Я довірився тобі таким,
Що сам у собі глибоко схований.

Ти зруйнувала всі наші стіни,
що вже ледь тримались.
Тепер ми з тобою ті незнайомці,
що разом із дна підіймались.

СУМНІ РЕАЛІЇ

Надворі війна, вона сидить вдома.
Вже переповнює її та смутна втома.
Зникли всі сили до її хобі,
Сидить заплакана, очі червоні.
Боїться, що загинути може.

Боїться, що волі позбутися може.
То що ж їй тоді робити,
Коли вирішити нічого не зможе?

СОФІЯ ХІЛЬ,
*учениця 6 класу
Синявського ЗЗСО І-ІІІ ступенів
Менської міської ради*

КОЛИСКОВА

Колискова із росинок,
Колискова із сніжинок,
Колискова з ласки й пісні,
Колискова – звуки рідні.

Колискова – спів легенький,
Колискова – голос неньки,
Колискова – щастя й доля,
Сміх і радість, й мир довкола !

МАМИНА ПАМ'ЯТЬ

Я хустку мамину тримаю у руках,

Сльоза непрохана на квіти гірко впала,
І заіскрилось щастя у очах,
В душі, в думках все ожило, згадалось.
Краї мережкою услаті, мов стежки.
Тут ружа, мальви, кетяги калини,
А в середині маки чарівні,
Ще й незабудки, горицвіт з долини.

Цю хустку мама одягала на свята –
Все берегла, щоб пам'ять залишити.
І посмішка на маминих вустах –
Дарунок долі, щастя в цьому світі.
Теплом хустина огортає нас,
Мов оберіг, мов ласка материнська.
Розгорнем всі хустки, і прийде час –
Розквітнуть щастям землі українські!

Стежини дитинства м'які, споришеві,
Чомучки, питайлики, щічки рожеві,
Загадки і казки, і роси ранкові,
Волошки у житі – краї світанкові.

Дитинство у пісні, дитинство у слові,
Дитинство в веселій дитячій розмові,
В картинках і книгах, в малюнках чудових,
У фарбах барвистих, лугах кольорових.

Та світлії фарби чомусь потемніли,
І сонце сховалось за хмари, за сірі.
Заплакало небо дрібними дощами:
«Ми хочемо миру, ми хочемо маму!

Спиніться дорослі, спиніть непотрібне
Над світом ранковим, щоб небо погідне,
Щоб посмішки щастям дитячим лунали,
Щоб горя , щоб сліз наші діти не знали!»

***АННА ЧИНЧИК,**
учениця 7-Б класу
Лицею №7 м. Прилуки*

ВОРОГ

Ворог нещадно руйнує країну,
Пускає ракети по мирній землі,
Вбиває, катує безжально родини
І нищить щоденно стежини мої.

В садочки і школи – усюди стріляє!
Немає у ньому ні краплі жалю.
Атомну станцію в облозі тримає,
Щоб знищити вщент усю Землю мою...

АРСЕНІЙ ШАПОВАЛ,

учениця 7-Б класу

Лицею №7 м. Прилуки

СКАТЕРТИНА

Неначе темна скатертина
Україну нашу вкрила.
Гляну на свою країну:
Що з тобою сталось, мила?
Погляну на свою країну:
І тут, і там стоять могили,
Сумую, плачу – темно всюди,
Немов у чорній скатертині.
Зосталася одна надія,
Що будуть знов в країні крила
Та прилетить голубка миру,
Хорошу звістку сповістить,
Що Матір Божа нас покрила
Й ворожа сила відступила.

ВЕСНЯНІ ТУРБОТИ

Розпускаються мімози –
Пробудились від морозів,
Сніг заплакав та розтанув

І весні у очі глянув.

Сонце гріє залюбки

І вмикаються струмки.

Сік березовий потік,

Мухи кинулись на сік.

Сад в цвіту, немов намет,

Бджоли думають про мед,

Грають діти у пісочку,

Баба випустила квочку.

Є у кожного робота,

Весняна своя турбота:

Кіт виходить до воріт,

І прокинувсь навіть кріт.

Баба чистить у коморі,

А дідусь працює в полі,

Ластівка гніздо будує,

Короїд кору смакує.

Пташеня в гнізді чекає,

Свою неньку виглядає,

Брат молодший ще в яйці,

У своїй фуфаєчці.

В кожного своя робота,
Радісна для всіх турбота...
Так із весняних робіт
Постає зелений світ!

БАБУСИНА ХУСТКА

Далеко в коморі
Скриня стояла,
Бабусина хустка
В скрині лежала.

Дістану хустину
І тихо заплачу,
Неначе бабусю
У хаті побачу.

Там стіни біленькі,
Обруси гладенькі...
Як сива голубка,
Чекає онука.

Готує калачики
Житні, смачненькі,
І борщ для малечі
Пахучий із печі.

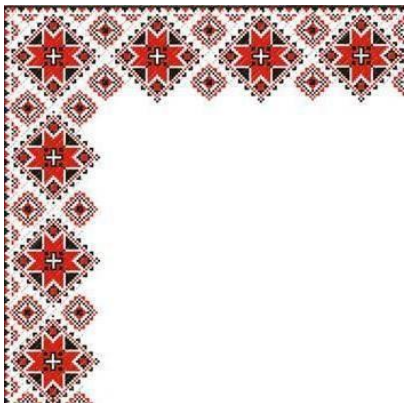

Криничка низенька,
З дзвінкою водою,
Коромисло гнеться
Дугою тугою.

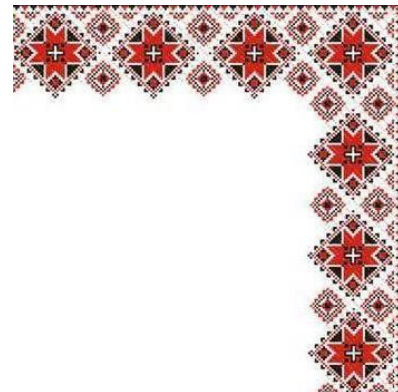
Рідна, старенька
В білій хустині,
В тій, що лежала
Сьогодні у скрині.

Ці згадки чудові –
Цей час пам'ятаю.
Дитинство в любові
Й бабусю згадаю.

Із нею не сумно
В часи самоти –
Бабусина хустка
У моді завжди!

ЧАСТИНА II. Творчі роботи учнів 8–11 класів

МАРІЯ БАБІЙ,

учениця 8 класу

Кропивнянської гімназії

Талалаївської сільської ради

ЛЮБОВ

Що таке любов?

То дивне запитання.

Для мене – почуття,

Для когось – розчарування.

Вона буває різна:

І чиста, і тривожна...

Який без неї світ?

То сутність – переможна!

Любити треба все:

Батьків своїх, родину...

А ще важливо вміти

Любити Батьківщину!

СЕЛО

Моє село – моя колиска.
Тут рідне все: річки й поля,
Зростали тут мої батьки,
Тут народилася і я.
Дитинство тут моє пройшло,
Неначе вітром пронесло.
Тепер стою я на порозі
свого дорослого життя...
І як би доля не складалась,
Кропивне не забуду я.

МАКСИМ БІЛЕНКО,
учень 9-А класу
Ніжинської гімназії №3

* * *

О мово рідна! Цвіт калини,
Небесна даль, плин журавлиний!
Чарівна усмішка матусі,
сорочка вишита бабусі!
Ти залишаєшся у спадок
від діда-прадіда, як згадка,

Як скарб, як гілочка калини,
моє ти диво солов'їне!
З тобою нам життя – як пісня,
ведеш ти нас у шир полів.
Для нас ти – мати, небо чисте,
і даль, і сивина віків!

ВОСКРЕСІННЯ

Задзвонили дзвони чисто, кришталево.
Пробудилась наша матінка від сну.
І почувся гомін скрізь понад землею,
Бо вітали люди вже свою весну.

Ти ввірвалась стрімко, як жага пізнання,
Як велике диво, чудо із чудес,
Подала надію й руку для братання,
І з малої іскри твій вогонь воскрес!

Я благаю слізною: «Мово моя рідна!
Не зів'янь, як ружа, підведись з колін!
Для дітей і внуків – Бога ти творіння,
Тож, як гомін предків, по землі полинь!»

АНАСТАСІЯ ВАЩЕНКО,

*учениця 9-А класу
Прилуцького ліцею №5*

ВОЇНИ СВІТЛА

Вже котрий день вони нас захищають,
Життя і тихий сон оберігають.
Разом з ними боремося за свободу,
За волю українського народу.

Нам невідомі всі їх імена,
Але вони є уособленням добра,
Бо з ними поруч Божа Мати,
А у думках родина біля хати.

І навіть воїни, що янголами стали,
Своїми крилами народ весь обійняли.
Допоки віра у добро в нас є,
Світанок в Україні завжди настає!

* * *

Всі люди, як книги, які ми читаємо
І пізнаємо їх, гортаючи сторінки.
Одні історії одразу забуваємо,

А інші залишаються із нами на віки.

Одні детективи – криваві за змістом,

Їх важко пізнати тобі до пуття.

А інші романи – вразливі і чисті,

Прискорюють пульс твій і серцебиття.

Є люди – «обкладинки», яскраві за змістом,

Які таємницями приваблюють нас.

Блукаєш із ними спустошеним містом,

Лише витрачаєш даремно свій час.

Та книги залишаться в тебе на згадку

І стануть солодкими, як шоколад.

Їх можна почати читати спочатку...

Тільки життя не повернеш назад.

СОНЦЕ В ПІД'ЇЗДІ

В майбутньому, десь років через триста,

Коли відбудеться переворот у часі,

Нова епоха зазирне до міста

І всесвіту історія ввірветься на Пегасі.

Та замість справжності довкола будаль,

А світ триматиметься на посмішці дитини.

Яка осяяна добром й тендітна як кришталь.
Й прикрасить радістю нудну рутину.

Ця дівчинка, років семи, так полюбляла малювати,
Що на асфальті кожен день з'являлися творіння.
А перехожі те й уміли, що критикувати,
Говорячи, про їх "сталеві" нерви і терпіння.

Та якось місто огорнув сірий туман
І почалися затяжні дощі щоранку
То для Даринки фарби стали талісман
Якими малювала натюрморти на світланку.

Лише їхній під'їзд здавався похмурим
Хотілося додати трішки барв на стіну
Щоб все довкола було світлим, не понурим
Внести хоча б якусь одну яскраву зміну.

З-поміж туману пролітає сірий горобець
І своїм дзьобом уже стукає в віконце
Десь там в кімнаті лежить жовтий олівець
Даринка ж розмальовує в під'їзді сонце.

Воно було жовтогаряче і блискуче,
Не оцінили лиш сусіди цю красу.
І їхнє звинувачення було таке болюче,
Що ним вони накликали тільки грозу.

Її цькували лиш за творчість і талант
А фарби й пензлі припинили купувати
Для неї ці приладдя були наче діамант
Але батьки заборонили більше малювати.

Зосталась тільки нездійсненна мрія
А в смітнику - не подаровані малюнки.
Як свічка швидко згасла та надія,
Лишила для батьків портрети як дарунки.

Імлистий ранок, сльози на папері
Поскрипують в під'їзді двері
Цей світ позбавлений можливості на чудеса
Тому і млява вранішня краса.

МРІЇ ПРО МИР

Мир на Землі – це спокій для дитини,
Коли забудеш про виття сирен...
Погідний тихий вечір для родини,
Коли, здається, й світ благословен.

Знайома стежка, що веде до хати,
І білосніжна вишня у садочку.
Там зустрічає тебе рідна мати,
Як оберіг, дарує вишиту сорочку.

Мир в Україні – це народження світанку
Й блакитно-жовті в серці кольори.
Це – пісня солов'я у надвечірнім парку
І відчуття щасливої пори!

СОФІЯ ВЕРТОЛА,
*учениця 9 класу
Талалаївського ліцею
Талалаївської сільської ради*

* * *

Я кохала тебе ще давно, до війни,
А переможем – кохатиму ще
сильніше.

Як зустрінемося – ти мене обійми,
Бо тривоги серце весь час колишуть.
Обіцяй, що побачимось ми навесні:
У промінні сонця, букетах квітів,
Ну а поки – до зустрічі уві сні,
Бережу я у серці всі наші миті...

* * *

Серпень п'яний промчиться так скоро,
Закриється літо на сотні замків.

Чекала на щастя своє і кохання чудове.
Та серце збираю із сотень шматків.
Чому важко так відпускати минуле,
В яке ти повернешся лиш уві сні?
Ті дні ти найкращі забудь, вже минули,
У серці лишився самий тільки слід.
Не треба тепер нам листи і розмови –
Душа заспокоїться, може, тоді.
Настав захід сонця моєї любові,
Тепер вже не «ми», а лиш «я» є і «ти»...

* * *

Почуття мої з'явилися ще давно,
Коли осінь мала б стукати в вікно.
Побачивши тебе, моє серце запалало,
Про кохання сказати слів завжди бракувало.
Хто ж знав, що доля нас зведе,
Хоча, здавалось, не зустрінемося ніде.
Той вогонь, що в мені ти запалив,
Збережу у серці до кінця своїх днів...

* * *

Кожен вечір плачу тихо,
Майже рік самотня я.
Чому? За що? За що це лихо?
Яке у мене майбуття?
Війна забрала все вже вкотре в мене:

Всіх друзів, рідну землю і мій дім...
Додому хочу я шалено,
Бо добре було жити в нім!
Чому прийшов цей «мір» розвалин?
За який же нам цей гріх?
Імператор путін сраний
Забирає життя всіх...
Нехай згине ця тварина!
Нехай здохне його рать!
І дорослий, і дитино,
Гайда наволоч цю гнать!
Не забудем! Не пробачим!
Будем бійцям помагати!
Кожен вечір плачу тихо,
Майже рік самотня я...
Скоро, скоро згине лихо
Й повернусь додому я!

МАРІЯ ГОЛОВАЧ,
учениця 11-Б класу
Чернігівської гімназії №31

МОВЧАННЯ

Мовчання – то останнє наше слово.
Чи можу я переступити цей поріг?
Один звук, третій, п'ятий.

Покинути їх, як вони лишаються в мені?

Мовчання.

Пташок звучання чутно десь у глибині,

І ввечері, і вранці, та не з Тобою.

Візьми ж його – свистячий шепіт мій,

Ввімкни його на повну гучність,

І може ти почувеш крик страждання,

Та чи почувеш?

Звук сьомий, одинадцятий, двадцятий.

Покинуть їх, щоб не вертались...

Спіймай їх, поцілуй і поверни.

Цілуй, цілуй, не обдури!

Пташок звучання чутно десь у глибині,

І ввечері, і вранці, і з Тобою.

ВІЙНА

І спокій мій впав у воєнну сплячку,

Рекети хижі нищать сновидіння,

«Мій дім не зачепи, людину рідну».

Надія і розпач.

Надія і розпач.

Вільний воїн у пеклі борюкається,

Молодий герой уже лежить у землі.

Диявол вирішив зіграти в гру,

Але чи знав, що й сам загине?

Надія і розпач.

Надія і розпач.

Під обстрілами голосять лиш «Господи!»

Знов і знов.

Немає Господа, немає й нас –

старих, та є нові.

Ось здавлює коло палкого серця,

А розум каже: «Все пройде».

Надія і розпач.

Надія і розпач.

Залишиться війни страшний відгомін,

Не зачинити в скринці спогади страшні.

І біль в очах не витерти, як сльози,

Випалює він ненависть навік.

А хочу бачити лиш щастя на ланітах,

Сміливі мрії, цілі, майбуття.

Надія і розпач.

Надія...

* * *

А зі мною залишиться слово,

До останніх часів існування.

Може, й після, не втрачу ніколи...

Якщо не вуста, то мовчання.

Думками писатиму вічні поеми,
Складатиму вірші про наше буття.
Зоріють в очах моїх сподівання,
На щόках гарцюють палкі почуття.

Нехай проміння малює на стінах,
Мов кроманьйонці, лишає на згад.
Мої думи давно вже стоять на папері
та якось здійснять витяжний променад.

ЮЛІЯ ЄСИПЕНКО,

учениця 9 класу

Талалаївського ліцею

Талалаївської сільської ради

ВЕЧІР У РІДНОМУ СЕЛІ

За обрій сонце тихенько заходить,
Пташок і мурах у домівки загонить,
Квіти і трави спати вкладає,
Вечірнім промінням дітей забавляє.
У лісі, у полі, в болоті і в домі –
На сон усіх зводить, ніч уже дзвонить,
А місяць виходить сон берегти

Тих, хто вже встиг спати лягти.
Зорі на небі – блискучі крапки –
Тіні блискучі на землю пускають,
Подорожніх додому вони проводжають.
А місяць собі із небес поглядає
На свіжі, ще теплі й глибокі сліди,
І сонце на обрій назад підіймає,
Бачить ізверху лани і гаї,
Чує, як вітер ниву колише,
Як у садки вже летять солов'ї...
Птахи проснулись, заводять пісні,
А рідна земля вже росою вмиває
Поля, і луги, і ліси, і гаї...
Тиша? І спокій? Як хочу проснутись –
Людям, і небу, й землі усміхнутись,
Почути про Мир й Перемогу новини
В моєму селі і в моїй Україні!

* * *

Час не лікує, він робить глибші рани
І сипле сіль на незагойні шрами.
Хоч зупинись, раз почуттями граєш!
Не любиш? То навіщо зачіпаєш?
Не ходи, коли мене не любиш,
Завтра, може, все забудеш
Й житимеш новим життям,
Нащо ж граєш почуттям?

Раз не любиш – то покинь,
В синє море знов полинь,
Пошукай своєї долі,
А не знайдеш – в полі згинь...
Так невблаганно час жорстокий мчить,
Та, бачу, нас життя ніяк не вчить...
Як хочеш щось з людиною ти мати –
Тоді віршуй, люби, навчи її кохати,
Не дай йому чи їй відчути самоти,
Гіркої, як полин...
Хай чує краплі, краплі тільки від дощу,
Що лупотить по вікнах, –
Це природи шум.
Не дай їй сльозинці впасти,
Зроби їй сендвіч з арахісової пасти,
Пиши листи, книжки складай,
Словами настрої підіймай
І обіймай, цілуй, кохай,
Відчує щастя милий твій нехай...
Лікуй його душевні рани
Холодними осінніми ночами,
Тримай його за руку й під шум дощу скажи:
– Я у відчинене твоє вікно прийду.
О Господи, як я тебе люблю!
Коли похмуре надвечір'я,
Дивіться разом на подвір'я:
– Ого, то кіт такий пухнастий?

Поговоріть, як хочете ви далі жить,
І хто для вас є хто...
Пішов сусід, чека кого?
(З сумками повними біжить),
А онде пес його лежить...
Танцюйте, тіштеся, любіть,
Один одного бережіть,
Не бійтеся для себе жить...
Як хтось захоче щиро полюбити –
Його ніхто й ніщо не зможе зупинити!
Та головне – щоб не москаль,
Бо все покине – і полине
В свій руський і мерзенний край...
Як говорив нам наш Кобзар:
Кохайтеся, чорнобриві, та не з москалями...
І слухніі ж слова сказав,
Як бачите, і не збрехав!
Чи, може, він все знав?

МАРІУПОЛЬ

Маріуполь...Коли я чую слово це –
В душі усе стискається усе!
Скільки ж болю лиш в одному слові!
Скільки жаху, крові і страждань!
Ті виродки, що буква з на лобі,

Пишаються «велікім подвігом своїм».
Та вік цього ми не забудем,
Заплатять іроди за Бучу та Ірпінь,
Чернігів, Волноваху, Харків, Миколаїв,
Луганськ й Донецьк ми теж вам нагадаєм,
Розплати час настане за свої гріхи!
А волю України не зламати –
До Перемоги будемо стояти!
Бо ми – це діти наймужнішої країни:
Згуртовані, і дружні, і єдині,
І переможем руського ми ката,
З руїн піднімем Українську хату!

* * *

Вона дивилась на місяць
Крізь пелену ночі так,
Наче шукала його очі,
Наче він для неї
Відрадою єдиною служив,
Чекала, щоб від смутку її захистив,
Щоби здув із думок тяжких минулого пил,
Мовчки із нею до ранку сидів...
І розкаже вона йому все,
Що на душі є і що вже було,
Відкриє себе, сумно дивлячись у вікно.
Обличчя її біле у світлі його
Виблискує очима темними зі слізьми разом,

І струнка її постава, і волосся чорне, як смола,
І вуста п'янкi, й аромат кави перед сном...
Дивується вона: «Чому одні щасливі, інші – ні?
Чи всі так сидять разом із місяцем на вікні?»
Питає про все це в місяченька вона,
Та відповідь у нього на все лиш одна :
Тиша...Пітьма...

ТЕТЯНА КІШКА,
*учениця 11 класу математичного профілю
Ніжинського обласного педагогічного ліцею
Чернігівської обласної ради*

* * *

Зараз би ніжно обійняти тебе
І вткнутися носиком в твоє сильне
плече
Зараз лежати в обіймах твоїх
Дивитися фільм й забути про все навкруги
І дихання знов в унісон ,
А не війна , яка розлучила нас
на необмежений час ,
Цілую я ніжно тебе увісні
І знаю ще трошки і будуть
Сніданки смачніші і зорі ясні
На даний момент все в режимі онлайн

А Ти десь там на тій стороні
Дивишся в свій екран

* * *

Ви бачили ту правду страшну
Коли лежать в окопах наші солдати
Коли бідна мати
Оплакує дівчину бездиханну
Було їй двадцять вісім років
Й вона так гордо заявляла
Що нашій правді треба жить
Й сама поклавши дев'ять моделей життя
Через клятого супостата
Який ступив на наш поріг
В майбутньому у неї все як свято
Та тіло зараз прийме земля
І ось вона така ще молода
Її вже тіло на плечах у побратимів
Вона жила й казала гордо «я за правду»

Не буду я поруч не буду з тобою
Нехай те кохання летить до кінця
Ти крикнеш «кохаю» навздогін за мною
А я підведусь ти не знайдеш лиця

Хвилину ти кожна згадаєш зі мною
Цілунок на морознім моєму вікні
Я згадки повилаю як старі фото
Не бути тобі в моїй голові
Я видаю все зітру із уяви
Мрії про шлюб та щасливу сім'ю
Твоє ж життя мене не цікавить
А за слово «кохаю» – тебе я вб'ю.

* * *

А він не пише і не дзвонить
А ти гортаєш інстаграм
Він знову зробить тобі шкоду
А ти «да зможу я це все сама»
Зайдеш у книгу телефону,
Його вже номер виб'є першим
І знову сльози на очах
Я хочу так набрати сердце
Спитати як у нього там
А він із іншою фліртує
Так наче я на місті цім
Вона його так поцілує
І в серці пал і неймовірний дим.

АРТЕМ КРИСЬКО,
учень 9-А класу
Ніжинської гімназії №3

ЮНІСТЬ МОЯ

Між крутими берегами, наче асфальтова стрічка,
Несе свої води задумана річка.
А на пшеничнім полі тихо котить хвилі вітерець,
І не бачить око, де ланам кінець .
Сади квітучі, ранкові пісні солов'я,
Добрий тобі час. юносте моя!

Усе, що є найкраще на землі:
друзі, школа, поважні вчителі,
тобі я, юносте, присвячую щодня,
бо ти упевнено ведеш мене в життя.
Удвох з тобою оберем доріжку
і помандруєм тихо по обніжку
у даль омріяну – до щастя навпростець,
де буде пестить щоки вітерець
і розкуйовдить неслухняного чуба,
де визиратимуть мене очі блакитні –
для серця юнацького згуба!

РУСЛАНА ЛУБЕНЕЦЬ,
*учениця 11 класу математичного профілю
Ніжинського обласного педагогічного ліцею
Чернігівської обласної ради*

МОЗОК ІЗ СЕРЦЕМ

Любив ти пору ту осінню,
прийти на чай пообіцяв,
а я чекала це найбільше
бо мозок з серцем закричав.

Любив ти листя серед парку,
упасти в купку ту краси,
шукати потім вільну лавку
і, звісно, книгу принести.

Любив той вітер, що шепоче,
любив дощі посеред дня,
і я люблю усе це – отже,
тому і мозок це кричав.

Любив дивитись у калюжі,
що після теплого дощу
пливли далеко, і то дуже,
збирали воду всю земну.

Любив хмарки, що в небі спали,
коли пливли вони — стояв,
без поруху так тихо й мило
повільно ти спостерігав

небесні ті метаморфози,
і мозок мені крикнув знов,
кричав із щастя, без погрози,
бо з крику чулось – це любов...

Але ж не мозок те казав,
то серце тишком диктувало:
люби і дощ, і листя, й хмари,
усе, що він любив, збирай.

І є у мене те зібрання
дощу і листя, хмар зітхання.
Усе, що ти любив, я маю,
тому і серце замикаю.

Чекає те зібрання чаю,
що ти на нього мав прийти.
Чекає довго і без кари,
чекає серце без мети.

АНАСТАСІЯ ЛУК'ЯНЕНКО,
учениця 8 класу
Сосницької ЗОШ I-II ступенів

* * *

«Ні, не йди, не йди», –
Вслід йому кричала
Нещасна дівчина.

« Ну не йди, не йди», –
Душа її кричала,
Повна печалі.

А в душі неспокій...
І вона зрозуміла:
Не лишатися йому біля дівчини.

Бо поспішає до побратимів,
Рятувать від рабства
Свою Батьківщину.

УКРАЇНА

Гей, Україно, чого зажурилась?
Чому гаряча сльоза покотилась?
Благаєш щиро про допомогу,
Про порятунок свого народу.

Ті, кого мали за братів вважати,
Готові вбивати, свободу забрати.
В землю втоптати, ріки спинити,
Наші міста і села нещадно палити.

Не журись, рідна, тебе не покинуть.
Козацькі нащадки на допомогу линуть.
Зайд непроханих поженуть геть,
Хто став для нас ворогом – тому смерть.

* * *

Думаєте: пробачимо,
На коліна станемо,
Думаєте: милостиню
Просити заставите?

Не мрій, вороже,
Про це забудь.
Українці перед москалями
На коліна не впадуть.

Не пробачать тих, хто вбивав,

Всіх, хто землі наші топтав,
Міста і села із землі стирав,
Хто майбутнє у нас віднімав.

Геть з наших луків,
Геть із наших лісів,
Геть із наших морів,
Геть з історії нашої!

ЧИТАЮ «КОБЗАР»

Коли беру «Кобзар» до рук,
Яка прекрасна мить!
У нових барвах бачу світ,
Все можу зрозуміть.
Все новим поглядом сприймаю,
Хоч писано давно.
Коли Шевченка я читаю,
Немов у світ вікно...
Немов віддав мені ключі
Від істини поет,
Мов музика з небес звучить,
Як сонячний кларнет...

Цю мить важливо віднайти.

Читай «Кобзар», мій друже, й ти.

АНГЕЛІНА МЕДВІДЬ,
учениця 11 класу
Володьководівського ліцею

ДО КОБЗАРЯ

Тарасе! Чуєш? Знову у вогні!
Знов зайти палять, мучать і гвалтують.
Одвічний ворог – московит – лютує.
Знов Україна у страшній війні.

Кричали: «Візьмем Київ за три дні!»
Та, видно, ти, Тарасе, так молився,
Що ворог кров'ю власною zalився,
Горів, тікав, конаючи в багні.

Вже майже рік... Ще дух наш не зачах!
Які соколи в небо відлітають!
Які титани нас обороняють!
У них вся Україна на плечах.

Молись, Тарасе! День і ніч молись!
Проси у Бога, хай пошле нам сили,
Щоб Україна ворога розбила,

Щоб ми з руїн, як фенікс, піднялись!

ВІЙНА

В очах завжди відзеркалення
нашого світосприймання.

У когось мозку запалення,
Воно нам несе руйнування,
В серцях матерів калатання,
залякане діток мовчання.

Було в очах мами ласкаве цвітіння,
У серці дитячим пускало коріння.
За усмішки донь, за синів леління,
У всесвіт летіли гарячі моління.

І підле, і нице нерозуміння
Всю землю українську увергло в кипіння,
Як сніг, чорний камінь, упало страждання,
Земля вся здригнулась від бомбардування.

Стоїть малий і дивиться на матір,
Яку взяли кацапи на приціл.
Малому страшно, хочеться заплакати.
І раптом постріл гучно прогримів.
І жаль, і злість, і сум поперек горла.
Душа сахається, бо поруч смерті тінь.

Немає матері! Вона летить до Бога!
А на землі оставсь маленький син.
Він пам'ятає крик її останній,
Він бачив зло, що до підвалу йшло.
Син бачив диво: як в смертельнім пориванні
Його закрило мамине крило.
Малюк цей виросте, не вернеться до хати,
Яку снарядом знищено було.
Та все життя він буде пам'ятати,
Хто матір вбив, хто зруйнував село.

МОЛИТВА

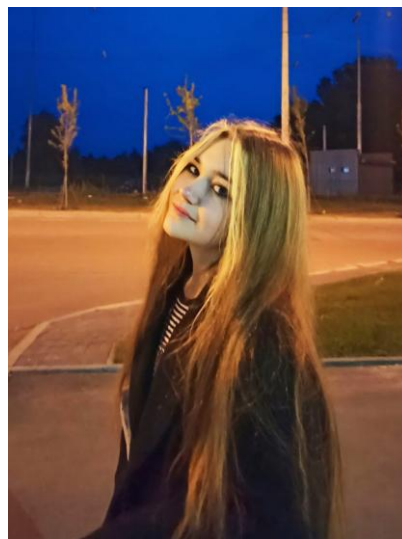
Невтішно мати стрічку розгортає
Отих тривожних і страшних новин.
Душа її від страху завмирає:
Чогось не дзвонить уже тиждень син.

Відлітають у засвіти зорі,
Душі-зорі невинних дітей,
Поглинає їх вічний морок
Московитських, злочинних ідей.

О Жінко! Мамо, сестро, доню!
Як вимолить для всіх щасливу долю?
З надією на перемогу України
Молись за воїна, за батька і за сина!

МАРІЯ МУКВИЧ,
учениця 9-А класу
Ніжинської гімназії №10

СИЛА СЛОВА

Рильський казав, що мова –
втілення думки.

А скільки ще існує формулювань...
Мова – це шлях до душі порятунку
І результат народних надбань.

Особливо про неї важливо згадати тоді,
Коли нація – за крок до руйнування.
Скільки разів наша мова була вже в біді,
Скільки відчула гноблення і цькування.

Та скількох вона об'єднала звичайних людей,
Борців за правду, за волю і за державність.
Що лежать у землі за майбутнє наших дітей,
Показавши в бою сміливість і духу незламність.

Вони полягли за безхмарність нашого неба
Тож цінуймо мову, бережімо її як скарб,
І говорімо нею не тому, що так треба,

А тому, що рідна, й у ній стільки відтінків і барв.

Пишаймося нею, немовби вона дитина,
А ми, незалежно від віку, відповідальні батьки.
І щоденно у нас, українців, міцнішає сила,
Що націю нашу підносить через віки.

Тож єднаймося, друзі, за Україну милу,
За священну землю твердо станьмо на герць.
І пам'ятаймо, що тільки в єдності сила,
Нехай ріднеє слово лунає під стукіт сердець

ДАР'Я НАГЛА,

*учениця 10 класу іноземної філології
Ніжинського обласного педагогічного ліцею
Чернігівської обласної ради*

В свої п'ятнадцять я вмю
визначати,
Скільки триватиме повітряна тривога,
Коли і що у ворога злетіло,
Я знаю, що таке і МіГ, і ДРЛО,
І як вони працюють;
Яку загрозу несе Каспійське море
І ті ракети з нього.

Хіба такого я хотіла в свої п'ятнадцять років?
Всі діти й я хотіли просто щастя,
Хтось – скласти ЗНО хотів на 200,
А для когось головним було
Закрити рік останній в університеті.

Але, на жаль, один зимовий ранок все змінив.
Змінив і знищив плани всі і всіх.
Для багатьох ще й досі лютий,
Але не цей, що у двадцять третьому,
А той, що залишив колишніх нас у 2022 році.
Але ми всі живемо далі, можливо, хтось і не живе,
А просто тут існує...
А є такі, хто вже лежить у домовині
і не хвилюється ні про що.
Багато хто встиг втратити усе – і навіть більше.

Це російсько - українська війна,
Яка триває майже рік, і це та війна,
Яка змінила всю країну і людей.
Серед яких знайшлися зрадники.
І тих, кого купити за десять баксів можна.
Але це все реальність.
І я, і всі живемо в цьому світі реальності
І нікуди від неї ми не втечемо.

* * *

Те відчуття, коли є люди,
Хто вірить в тебе,
А є такі, хто все вважає за дурницю.
Коли досягаєш певних вершин,
Радієш і ділишся із усіма,
Не через те, що похизуватись хочеш,
А просто через радощі.
Але, за правилами життя,
Завжди є люди, які подивляться на тебе
І скажуть, що все це дурня, і то ненадовго.
Спочатку ти віриш у ці слова,
Але із кожним разом помічаєш, як сам ростеш
І вже не дослухаєшся до такого.
Слова ці для тебе, як та голка в сні.
В уяві вже іноді будуєш
Плани і проекти більш масштабні,
В які і самому повірити складно.
Але ти віриш, і навіть ідеш
Такими маленькими кроками,
І робиш все заради того,
Щоб одного разу хтось сказав:
«А я людину цю знав і навіть із нею спілкувався»,
А всі із здивуванням дивились – і не вірили.

* * *

11.11. 2022 – прекрасна дата в Україні!

Херсон став українським.
Окупованим він був аж вісім місяців.
Нічим не відрізнялась окупація від тої,
Що була в Ізюмі, та й всюди.
Знайшли там жахливе місце,
Де катували наших українців.
У цій катівні були стільці з електрострумом
Й пляшки із-під води, де кров була.
«Боже, врятуй та збережи».
Ця фраза викарбована на стіні в катівні.

Херсонці зустрічали наше ЗСУ з радістю.
У центрі міста майоріли блакитно-жовті прапори.
Тепер вони залишаться тут назавжди.

АРСЕНІЙ НЕМЧЕНКО,
*учень 11 класу математичного профілю
Ніжинського обласного педагогічного ліцею
Чернігівської обласної ради*

ЖЕРТВА

Сум, нещастя, плач, надія...
Полетіла у безодню наша мрія.
Чавк, пільма, лишилося бажання
Передчуття душі, останнього куточка пожирання.

Ворог? Ні, твій розум власний
Руйнує, нищить все живе.
Хоч би й собі урвати той шматочок ласий,
Що слізно плаче і пече.

Проти батька обернулась власна сила,
Але навіщо ж вона усе те породила?
І відповіді чи неосяжного дочекатися не зможе,
А лиш загине, бо тільки так нам допоможе.

ВЕРОНІКА ОРЕЛ,
*учениця 10 класу
Козелецького ліцею №1*

ХТО Ж Є НА СВІТІ, ЩОБ БУВ БЕЗ ГРІХА?

Хто ж є на світі, щоб був без гріха?
Може, це ти, а може, це я?
В кожного з нас таргани-таракани,
В кожного з нас свої фани й профани.

З ними такими облипнеш гріхами,
Що не захочеш й до рідної мами.
І не похвалишся дітям майбутнім,
Будуть навіки тобі незабутні.

Чи ж бо тяжкі ті всі наші гріхи?
Чесно скажу тобі: «Ні ж бо таки!»
Є ще страшніші від страхоти –
З ними і в пекло не пустять чорти.

Хто увірвався в країну чужу
І зазіхає на землю мою,
Той заслуговує чесно й по праву
Пекло довічне й нащадкам віками.

Хто підняв зброю на жінку з дітям
(Страшно від того, мабуть, й упирям),
Хто із війною прийшов до сусіда –
Проклятий буде у царстві Аїда.

«І ПУЛЬСОМ СЕРЦЯ...»

Я стомилаь на світ визирати,
Коли танки гримлять біля хати,
Обереги тремтять і зникають,
Мої нерви потроху... звикають...

Вже звикають до гулу й сирен,
Вже звикають до крику і плачу...
Тільки я тобі, гідро двоглава,
Не прощу це тобі, не пробачу!

Не прощу тобі й не пробачу,
Що звикаю до гулу й до плачу,
Та не звикну до тіні й пітьми,
Що лягає і вдень над людьми.

Хоч немає вже сили і змоги,
Вже стомилась чекать перемоги,
Та й не звикну ніколи я, ні,
Жити вічно у тьмі і пітьмі.

І не звикну до страху і болю,
Коли хлопців несуть знов і знову,
І немає вже сили і змоги –
Так вже хочеться ПЕРЕМОГИ!

ПОСЛАННЯ ДО СУСІДА-«БРАТА»

Це моя країна і моя земля,
Тут мої дороги і моє життя.
Тут усе моє: і весна, й гроза,
Тут мої сніги і моя краса.

Не тобі тут жити,
Не тобі родити,
Не тобі в полях
У моїх ходити.
Не тобі любити
І сади садити...

Тут моє усе! Тут усе моє:
І сади, й ліси, тут і гори й ріки,
Болота й озера – все для мене!

Не твої тут діти,
Не тобі радіти,
Не тобі моїх
Тут дітей учити.

Не твої тут трави,
Не твої городи,
Не туди прийшов ти –
Тут мої пороги!

Тут мої домівки
І мої доріжки,
Тут дитячі книжки
І дитячі ліжка – то усе моє!

Ти чого прийшов?
Неприємний гість,
Як у горлі кість.
Чи тобі замало
Вже й Кубані стало?!

Тут моє життя і моя земля.
Це моя земля, де я в світ прийшла,
Це мої тут рідні жили і живуть.
Ти – хіба що вбитий залишишся тут.

ВІН, ВОНА І... ВІЙНА

Їх розлучила холодна зима...

війна

клята війна.

Як забуяла весна,

Надія була – і нема...

війна

клята війна.

Літо заколосилось –

ВОНА змінилась...

ЙОГО нема...

клята війна.

Осінь прийшла –

Дитина під серцем зросла.

А ЙОГО нема.

Татка в дитини нема!!!

Вже нема....

Клята війна.

ВЕРОНІКА ПРОЩЕНКО,
*учениця 11 класу української філології
Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської
обласної ради*

ВОНА Є СЛОВО

Ясний блават її очей...
Такий... Хоч притуляй до ран.
У ній мільярд простих речей
І атрофований стоп-кран.

Вона гуляла по воді
Й зірки з небес збирала в жмені.
У пам'яті мільйон подій.
Зів'ялі квіти у кишені.

Вона мій ворог і мій друг,
Мій дощ, мій сніг і мій туман.
Вона всі ліки від недуг,
Наркотик мій і мій дурман.

Вона і холод, і тепло.
У ній шаленство і любов,
І пристрасть, й невимовне зло
В бік кожної з тугих оков.

Вона являється мені
Просто щодня, просто щоночі,
Шепоче тихо уві сні
Та ніжно пестить руки, очі...

О, так! Вона мій вкрала сон,
Нехай це робить знов і знову.
Вона ваніль і цинамон.
Вона – мій меч. Вона є Слово.

ЛІТАЙ!

Літай! Хмари дані нам як орієнтири,
Щоб ми знали, як високо злітати,
А не щоб покірно скласти крила.
Дошукайся в свого неба правди!

Поміж хмар снують плеяди істин,
Тож лови їх поки маєш сили!
І танцюй у променях жаристих.
Тисячі вітрів тобі в вітрила!

ПЛЯШКА

А пляшка тріснула. Не тому, що хтось
Зумисне націлявся у її скляну поверхню,

Не тому, що хтось очікував від неї тріщин.
Вона наповнилась своїм вином доверху,
Захмеліла від концентрації власних думок,
Що злилися в одне ціле під її холодною шкірою.
Пляшка тріснула від емоцій. Вона тріснула
Бо впилася своєю зневірою.
Вона непорушно спостерігала за людьми
І вино в ній ставало трохи кислим.
Вона починала ненавидіти кожну мить,
Коли її схоплювали чиїсь мужні долоні.
Вона вимушено стояла мовчки, коли хтось
Плював у ясно-рубінову товщу її спогадів,
Коли до неї прихилилися чужі губи, яким
Можна все, і нема протилежних доказів.
І вона захотіла кричати, волати попри те,
Що доля не наділила її жодним звуком,
Окрім дзвону келихів. І вона тріснула.
Без жодного галасу. Шепоту. Стуку.
Вона тихо зламалася у своїй основі.
Вино закрапало скатертиною. Важко їм,
Тим, хто сьогодні хотів іще з неї напитися,
Скористатись слухняною пляшкою.

ТЕЧІЇ ЇЇ ОКЕАНІВ

Вона креслила на картосхемах течії.
Світ пронизаний міриадами артерій і вен.

Люди, що називали себе предтечами,
Розділили моря на риб і сирен.

Вона пірнала в папір і ходила по дну океанів,
Бачила черева кораблів над собою.
Одним із них віру вселяли дурмани,
Інші спокійно чекали свого прибою.

Вона виринала, ішла полотном морів,
Хотіла за вітром вгадати добру погоду,
Шукала свій шлях між старих кораблів,
Які вже повільно тягнули її під воду.

ТІ, ХТО ЗА СТІНКОЮ

Вібрації старих нелюдних місць.
У стінах ще живе душа гітари.
За стінкою вам кожен розповідь,
Куди зимовий вітер кличе хмари.

За стінкою всі знають, що і як,
Або принаймні думають, що знають,
Вони поважно ходять абияк
Й не вірять, що за стінкою літають.

Премудрість світу – малювать зірки

І будувати вежі із теорій.
І там, за стінкою, не кожному втямки,
Скільки у нас в душі космічних територій.

*АННА ПРЯДКО,
учениця 9-А класу
Ніжинської гімназії №10*

* * *

Вона йшла за ним, розкрадена й
побита,
Оплакуючи смерть своїх синів...
Священна їхня кров пролита
За колоски пшениці, цвіт гаїв,
За тихий плескіт чистої водиці
В маленькому ставочку за селом,
За аромат пухкої паляниці,
За степ, що простягнувся полотном...
Вона йшла впевнено, розхристана, та сильна, –
У схватці з нею впав убитим звір...
Вона – це Україна, нездоланна, вільна,
Та Він – довгоочікуваний Мир!

* * *

Коли ж настане цей день?..
Співатиму я нарешті пісень,

Кіт більше не буде дико нявчати,
А мама так часто Бога благати...
Валіза не буде стояти на вході,
Не буде «простою» в батьків на роботі...
Не буде сирена за день вкотре вити,
Ракети не будуть в будинки летіти...
Закінчиться той марафон на ТІВІ,
І жодного орка вже більше ніколи
Не буде на нашій рідненькій землі!
І змінить вже свій камуфляж Президент
На строгий костюм, святкову краватку...
Настане тоді той священний момент:
Ми є Україна! Ми виграли бій!
Ми – вільні, а значить, все буде в порядку!

* * *

Як ніжно пестиш ти моє волосся,
О, вітре, невгамовний чарівник!
Гойдаєш на полях стигле колосся,
І грає хвилями під музику твою потік!
А яблунева гілка в буйнім цвіті
Скидає білосніжну одежину,
І ніжно обіймаєш зелен-листя,
У ритмі танцю ведучи калину...
Твою мелодію, легку і невгамовну,
На струнах серця можу відтворити...
І свою мрію, і кохання, безумовно,

Так хочу вперше я відчути і зустріти!

* * *

Бачу!

Викладені вулиці новою бруківкою,

Що в історію натякає мандрівкою...

Щось магічне застигло на мостовій...

О, скільки ще таємниць не розкрито,

Не прочитано, не досліджено, не прожито,

О, сокровенного скільки ще маєш ти

Ніжине мій!...

Бачу!

Золотоверхі храми сонцю усміхаються,

Мелодія дзвоном розливається,

До Бога одна є дорога...

Через душу вона прокладена,

Освячена водою і ладаном,

Від батьківського починається порогу,

Ніжине мій!...

ТЕТЯНА САВЧЕНКО,

учениця 8 класу

Дубовогаївської ЗОШ I-III ступенів

Яблунівської сільської ради

* * *

У пам'яті українського народу

Завжди звучатиме Шевченків заповіт:

«Боріться за свою свободу
Через століття і мільйони літ!».

Не дайте стерти нашу унікальність,
Хай мова рідна піснею дзвенить.
Безглуздям стане вся наша діяльність,
Коли забудем, хто ми, хоч на мить.

Нас не засліпить страх перед неволею,
Бо ми нескорені, ми не раби.
Не змирилось з невільницькою долею,
Не втомимось у вирі боротьби.

Не лізьте, вороги, на нашу землю.
Топчіть свої високі бур'яни.
Ми будем берегти свої оселі
Й чекати переможної весни.

* * *

Жила собі на світі Україна,
Мов дівчина, завітчана вінком.
Ще зовсім молода та вільна,
Вперед ішла своїм шляхом.

Той шлях усіяний густими колючками,
З колін піднятиись важко їй було.

Та синьо-жовтий прапор у руках віками
Народові беріг його тепло.

І піднялась вона на задрість ворогам,
І задзвеніла мова рідна.
Ім'я її, немов духовний храм,
Звучало величаво й вільно.

Та трапилась біда велика й підла,
Мов чорний ворон крила розпустив.
Хотіла знищити її сестра негідна
І слід український із землі змести.

Ракети кидала у серце, рвала груди,
Терзала душу вільного народу.
Сестра хотіла зруйнувати все й повсюди,
Де дівчина черпала свою вроду.

На захист стали воїни могутні.
Мов янголи, взяли Україну під своє крило.
Бєє їхніх подвигів і нашого майбутнього,
І нас самих сьогодні б не було.

Вони, як Прометеї, через сотні літ
Несуть вогонь спасіння українцям.
І Кобзаря духовний заповіт
Не вирвать з серця путінським злочинцям!

ЯНА СУРМАЧЕВСЬКА,

*учениця 8-А класу
Ніжинської гімназії №3*

ВИД

Яким би вид уже не був,
В душі все нібито інакше.
Все лицемірство, що набув,
Ти не відпустиш, ну аякже?
Без того-то єства – і ти ніхто,
І світ не наш, і пізнаєм відразу,
Хто є тут хто, хто є тут хто...

БОГДАН ТАЛАЛАЙ,

*учень 8-Б класу
Ніжинської гімназії №9*

ЛІТНІЙ ДЕНЬ

Сонечко усміхнене
прокинулось
від сну, все навкруг
розвиднілось,
ніч зникла

в тіняву.
Роси краплинка
засвітилась,
неначе свічка
загорілась,
зайчик-сонце
на гостину
попросився
у вікно.
Закутані, немов,
у вату,
стоять високі
тополі,
одягши чорний фрак,
сорока
заскрекотала
угорі.
Черешеньки
виблискують
в старезному
садку,
запав танцюр-метелик
на ромашку
біло-золоту.
І кіт сидить
під айвою,
неначе,

вартовий,
а вітрило-маятник
розхитує
гілки.

ДОЩИК

Стрибнув дощик на поріг,
і на стежку миттю збіг,
покотився по листочку
й опинився у ставочку.
В озеро спустився хутко,
качєнята вмились прудко
й запливли у комиші.
Дощ за обрій поспішив...
Знову привід є радїти,
на подвір'я вийшли діти.
В горобців веселий стрім.
Стих у небокраї грім...
Шле привіт веселка всім.

МОЯ ТІНЬ

До того кривавого ранку
моя тїнь була зі мною.
Я спав, вона дрїмала,

а коли прокидався,
невидимо ходила слідом за моїм тілом.
Бачив її тільки тоді, як сонце підіймалося
над мирним небом і надвечір заходило
за палючий горизонт.
Тінь була поряд, змінювала мене, а я – її.
А потім час став іншим.
Вже нема мого існування,
і тіні не видко,
але вона не щезла,
бо її не можна перемогти.

БОБРОВІ ПУСТОЦІ

Біля лісу і ставочку
жили бобер, бобриха й три синочки.
Славнії були малята,
вони звались бобренята.
Бобри в лісі працювали,
коріння із дерев зрізали,
потім їжу готували,
щоб швидше діти їх зростали.
А малята- бобренята,
неслухняні пустунята,
в ліс без дозволу пішли
та дровцяток принесли.
Сірники взяли в припічку,

затопили хатню пічку,
та дровець не шкодували,
усе більше підкидали.
Вогонь швидко запалав,
вже до стелі діставав.
Кликали на допомогу
тата, маму й всіх довкола.
Воду відрами носили
і пожежу – загасили.
Білки, ховрахи, зайці –
всі, звичайно, молодці.
Бобри вдячні всім за поміч!
Та коли самі ви вдома –
Гра сірниками недоречна,
бо дуже-дуже небезпечна.

ВХІД У ЛЮТИЙ

Вхід у лютий – укриття,
порожнеча, суєта...
Знову лютий – укриття,
холод,
страх
і біль...
І все лютий –
укриття,
моторошно, темнота...

Щем,
таїнство,
жах такий...
І виходу
не
знайти.

ДАНИЛО ТРОНЬ,
*учень 11 класу української філології
Ніжинського обласного педагогічного ліцею
Чернігівської обласної ради*

А ЗАВТРА...

Ти будеш думати про втрату часу
Під час того, як уже знову
втрачаєш його!
Робитимеш те, що не приносить користі,
Зиску, переваг чи банальної насолоди.
Вчитимеш, як жити іншим, при тому, що
Сама не знала, як це жити без зап'ятих.
Плакатимеш за тими, хто уже забув тебе,
Твоє ім'я, вуста, думки, слова, тобто – усе.
Безглуздо, правда? – подумаєш якось ти
Про те, що як же марно витратити дні
На всілякі дурості, вони безликі, ніякі, тупі –
Це справді романтика? Романтик в тюрмі,

Закований обов'язками й правилами туги.
А хочеться не думати, а мабуть, робити
Та здатність все ж таки слабша за лінь.
Настав момент, коли повтор увімкнуть?
Посміємося збоку, не подумавши,
Що дивимося власний телесеріал
Під назвою: «Ось завтра я б почав».

ВИРІШИВ ЧИ НІ?

Я не такий, як всі – тверджу собі у голові от це постійно.
Я не належу до тих, що йтимуть у сіру масу.
Я велике «я», і кожен у собі велике «я» єства свого.
Я буду робити так, як хочу, а ти вирішуй, кому сподобаєшся ти!
Докоряй собі за те, що хтось подумав зайве, докоряй собі до крові, докоряй вщент.
Рятуй себе з неволі, порятуй – і гарна думка, і ніяке «я».
Зламай себе, убий себе, понівечене «я» скори, щоб показатись гарним,
А далі йди, додому йди і стань собою: глухе і депресивне «я»...
В коханні будь, як у книжках і фільмах, без правди і лукавих дум,
От тільки, видно, нещасливий, от тільки справді радий ти?
Строщи! стосунками не бути, як на сторінках в романі, бо стане лише глум:

У серці, думці, на руках, а на лиці зрадлива посмішка
виблискує, і ти ..

В кінці життя одне лише питання: «Живий чи мертвий в
середині?» – у відповідь мовчання.

Простим здається те мовчання, а ні, немає сил сказати
правди,

Що був під ставкою усіх систем, людей, думок і
безкорисливого діяння.

Подумай, посиди й нарешті щось уже вирішуй. Готовий ти
страждати від правди чи брехні?

КЛАДОВИЩЕ ОДНОДУМЦІВ

Так важко йти, коли один
По цьому світу злих людей...
Даєш їм гривню, вони тобі щигля
В твою "хохлячу" морду!
Порожній ,як погаслий відзвук,
Уже немає часу лікувать.
Залиште його тут,
Нехай собі вмирає, ха-ха-ха !
Цей світ прокляв
Тебе на вічні муки.
Гуляти там, де не почують
В саду без жодного плода.
На кладовищі більше однодумців ,
Які лукавість прозира.

Ніж там, ось тут, де думав і гадав,
Що рідних більше,
Аніж піщинок на морському дні.
Ох, мучеників так багато
І всі по-різному тужать.
На нас не наберешся лиха .
Ми всі за то готові умирать...

МЕНІ ШІСТНАДЦЯТИЙ МИНАЛО

Я пас натхнення за столом.
Чи то так мені місяць у вікно глядів,
Чи так мені чого здалося?
Так стало тихо, мені тихо,
Неначе задрімав..
Уже і кличуть до рутини,
А я собі в своєму світі
Роблю нові планетні відкриття.
Чого такому молодому
Тоді приємно сумувать було?
Ох, як же серце захопило.
Яскраве сонце і куток,
Натхнення, видається, сум кувало!
А місяць не світив, а аж палив
Так довго й ясно..
Неначе зупинив момент:

Розквів, бринів
І душу запалив.
Немов у сні, дивлюся
Стіл розцвів,
І той блакитний небосхил
Зірницями увесь згорів .
Поглянув я на стіл,
Невже він був моїм?
Поглянув я на шлях,
А шлях-то видається мій .
То все мені ви дали, Боже?
І хлинуть сльози,
Легкіє сльози!... .А дівчина
Що при самій дорозі
Неподалік від мене зовсім
Фортуну свою ткала,
Та і почула, що я плачу.
Прийшла, прогріла,
Рукою легко пройняла
І любо, мило поцілувала ..
Неначе місяць стрімко запалав,
Немов усі відгадки світу
Тут ... життя, загибель і любов!
І ми собі взялись до столу
Шукати те, що не для нас з тобою.

Ох сором! Як згадаю те,

То в серці сум, лише мінор!
Чому Господь так вирішив зробити?
Не довго витримав, як і завжди.
А так – то був би і для себе,
І не продовжував блукать..
Щоб всіх навколо і себе самого
Ніколи у житті не проклинав!

* * *

Потяг, вези мене по життю,
Вези мене по дорозі, вези.
Я так боюся зробити ще гірше,
І так боюся зробити ще краще.
Ось твої хмарочоси і слова твої,
Однаково в небі літають високому.
Онде твої обіцянки і цноти твої,
Загубилися десь під мостом широким.
Потяг, ну зупинися хоча б на хвилину,
Дай відвести подих і погляд від цих путей.
Потяг, досить з мене цих безкінечних ночей
В постійних пошуках без змістових речей!
Навчи мене ліпше цінити моменти,
Навчи мене ліпше ту біль покохати..
Відкинь у мені погане і хиже, відкинь, відкинь..
Я все ще вчуся якось тут жити й любити?
Потягу, ти начебто чуєш, потягу, чуєш,
Потягу, не залишай у мовчанні усе.

Відповідь дай хоча б на одне запитання,
Потяг, ти реальний чи, може, уявний?

МІЛАНА ТРОФІМЕНКО,
*учениця 8-А класу
Ніжинської гімназії №3*

У Маріуполі страшного дня
Біля розбомбленого храму
Мале заплакане дитя
Старанно будить вже холодну
маму...
І розуміє ж, що дарма,
Як їй зі смертю воювати?
Але маленьке, сильне рученя
Так тягнеться до рідної голівки мами...
І ллються сльози з оченят,
Та чути крик, приборкуючий душі.
Але трагічна ця історія тому,
Що та ракета забрала іще одну, маленьку душу...

РУКИ ТВОЇ ЧОРНІ, НЕМОВ ПОПІЛ

Руки твої чорні, немов попіл,
Бо до душі моєї доторкнувся.

Не переймайся, нащо зайвий клопіт?
Краще подумай, чим ти відгукнувся.

Руки твої чорні, немов попіл,
І це все моя провина.
Немає гіршої на світі долі,
Ніж за гріхи свої так поплатиться.

Руки твої чорні, немов попіл,
І такими будуть завжди.
Якщо заліз вже в мою душу,
Тепер і в тебе така рана.

СУМ. ХМАРИ. ДИСКОМФОРТ

Сум. Хмари. Дискомфорт.
У душі моїй пустка
Радості останній форт
Вороги обсіли густо.

Падає моральний дух.
Усіх солдат вмирає сила.
Останній мій вірний друг...
Глибока, вічная могила

Епідемії, голод, бунт
Панують у нашім граді.

Замість бути героєм Крут
Ворогу здатися раді.

Ні! Небесна мати нас захистить
Від усього на світі лихого!
Дайте коню лиш попити
І сідлайте хутчіш вороного!

Гей, піднімайтеся, брати!
Отчизну нашу захищайте!
Не смійте без щита прийти!
Або умріть, або перемагайте!

* * *

Печаль піде. І біль покине твою душу.
Та не залишать спогади терпкі.
Ти їх побачиш, десь поміж розсудку,
Поміж п'янок ночей і тихих вечорів.
Десь у авто, в будинку чи на стелі.
Біля роботи чи біля воріт.
Де б ти не був і ким не прикидався.
Воно знайде тебе, повір.
Минуле, що не на папері.
Майбутнє, що не напоказ.
Не думай, що то все – химера.
Усьому був, є й буде час.

НАЗАР ТУРЧИН,
учень 9-А класу
Ніжинської гімназії №10

ВІЙНА ЗАЙШЛА В МОЮ ОСЕЛЮ

(нарис)

Війна... Це слово увійшло в моє серце 24 лютого, коли тато забіг до кімнати і видихнув: «Аеродром бомблять... Війна».

Закричала мама. Я побачив її злякані очі. Моє серце зупинилося, аж забило подих. Усе моє недовге життя промчало перед очима. Що буде? Як так? Чому? Але найбільше мене, як і всю родину, хвилювало питання, що буде з Вовою?

Вова – мій старший брат. Він студент Академії десантно-штурмових військ. Збентежена мама намагалася додзвонитись йому. Зв'язку не було, але через деякий час він зателефонував сам. Сказав, що вони йдуть захищати Батьківщину. «Хто, як не я, професійний військовий. Це мій обов'язок», - підсумував сказане брат, ніби поставивши крапку в розмові.

Життя розділилося на «до» й «після». Усі не випускали телефон із рук, щоб не пропустити важливу інформацію й SMS-повідомлення від брата.

А тут ще моє місто в оточенні ворога. Часті вибухи на околицях дали мені можливість по-дорослому зрозуміти складність становища. Я не можу, як брат, захищати Україну зі зброєю в руках, але осторонь бути теж не хочу.

Десятки ідей пронеслися в голові, зупинився на кількох: допомагав плести сітки для тероборони міста, варили з мамою їжу для захисників, збирали продукти харчування та одяг для переселенців. Ми постійно щось робили в ім'я Перемоги, а в голові не переставало крутитись запитання: «Чому росіяни напали на нас? Невже в тих, хто це вирішив, немає серця? Адже війна – це біль, страх, смерть».

Одного ранку мама зайшла в кімнату з блідим обличчям, у руках у неї тремтів телефон, і я зрозумів: щось трапилося із братом. Із пересланого фото й розмови з хірургом, який оперував Вову, ми дізналися, що його поранено і він у лікарні. Йому зробили кілька операцій на руці, щоб урятувати її від ампутації, адже вона постраждала найбільше. Деякий час він був на реабілітації вдома.

Я хотів слухати його розповіді про війну, але він мовчав. Тільки в очах, чомусь не таких, як раніше, горіли іскри ненависті до тих, хто знищував наш народ.

Ось тоді й прийшло розуміння того, що я став дорослий. Не зовні, а в думках, бо усвідомив, що рани на тілі брата залишили слід у моєму серці. І я не заспокоюся, доки хоча б один ворог топтатиме мою рідну землю. Я зрозумів, що, як і брат, хочу бути професійним військовим. Але про це ще не знають мої батьки.

АННА УДОВИЧЕНКО,
учениця 8 класу
Кропивнянської гімназії
Талалаївської сільської ради

СОН

Я дивлюся в твої ясні очі,
На душі так спокійно мені.
Вони сняться щодня і щоночі,
Та цього не скажу я тобі.

Не скажу я тому, що не бачу,
Лише бачу тебе я вві сні.
Я, прокинувшись, гірко заплачу,
Рахуватиму знову ті дні.

Ти приходиш до мене, татусю,
Відчуваю я поруч тебе.
І за тебе я Богу молюся,
Щоб ти зміг обійняти мене.

Але все-таки день той настане,
Я зустріну тебе наяву,
В твої очі, рідненький мій, гляну
І скажу, як тебе я люблю!

МОЄ РІДНЕ СЕЛО

Село моє, земля моїх батьків,
Де народилась, там я і живу,
Де шепіт моря, клекоти птахів,
Село моє, я так тебе люблю!

Моє село – невидана краса,
Повітря чисте, чайки над водою.
Радіє серце, в спокої душа.
Село, я так пишаюся тобою!

Я тут живу, радію і зростаю,
Беру в долоні вранішню росу,
І своє личко ніжне умиваю,
І заплітаю квіточки в косу.

Село моє, завітчане квітками,
Оспіване піснями солов'я.
Село моє, збагачене полями –
Це наша українська земля.

Куди б не кликали мене думки,
Та ноги приведуть мене до хати.
В моє село де ниви, колоски,
І де мої рідненькі мама й тато.

ДУМКА

Що значить це слово – «життя»?

Хто може мені пояснити?

Як далі іти в майбуття?

Для кого ми маємо жити?

Напевно, життя – це любов,

Яке ти отримав від Бога,

Це наша душа, наша кров,

Це спокій, а також тривога.

Життя – це навколишній світ,

Близькі тобі люди і школа,

І навіть блукаючий кіт...

Життя – це все те, що навколо.

Але воно швидко пливе,

І час повернуть неможливо,

Скажіть мені тільки одне:

Чи можна прожити щасливо?

ВІКТОРІЯ ФЕДОРЕЦЬ,

*учениця 11 класу іноземної філології
Ніжинського обласного педагогічного ліцею
Чернігівської обласної ради*

ЧОМУ РАШИЗМ СТАВ МОЖЛИВИМ?

Мабуть, уже не існує такої людини, яка б не чула терміну «рашизм». Кожен почав замислюватися над цим тільки зараз, а треба було б раніше!

Я вважаю, що рашизм (російський фашизм) – термін, який використовується для позначення політичної ідеології та соціальної практики владного режиму росії кінця ХХ – початку ХХІ століття. Це поняття засноване на ідеях «особливої цивілізаційної місії» росіян, «старшості братнього народу». Сьогодні це все досить поширене в політиці, у сфері культури, та й не тільки. Гостро підняте питання щодо російської музики, яку можна було почути будь-де в Україні, це стосується довоєнного періоду. Зараз ми вже усвідомлюємо необхідність слухати власну, українську, таку милозвучну, як щебетання солов'я. Прикро, але не всі це розуміють! Наприклад, у Полтаві під час вечірки, молодь влаштувала гучні танці під пісні відомих рашистських співаків. На прохання вимкнути музику вони заявили, що «стомилися від війни». Упродовж багатьох років нам нав'язували цей політичний режим, а ми сліпо в нього вірили, піддавалися пропагандиським ідеям людей, яких самі ж обирали на керівні посади.

Доречним буде висловлення Г. Арсенич-Баран, яка «щоразу ставить перед собою одне й теж питання: чому народ український зраджує сам собі, зраджує своє, щоб прислужитися чужинцеві?».

Отже, виходячи із сучасних подій, нам необхідно більш критично й відповідально ставитися до всього, що нам пропонують. Винести певні уроки із сьогоднішнього, щоб у майбутньому ніколи не дозволити, аби рашизм став панівним у вільних незалежних державах.

* * *

Ні для кого не секрет, що влада СРСР витратила купу коштів та ресурсів для того, щоб робити неймовірні відкриття, й намагалася показати свою перевагу над США та колективним Заходом. Проте чи варто було такою ціною досягати неосяжних цілей? Коли твій народ голодує, у магазинах немає елементарного, селяни живуть тільки за рахунок власноруч вирощеного? Зате це все можна було перекрити показаним по телебаченню та радіо першим польотом у космос чи новим відкриттям... Таким чином народ відчував себе найкращим у всьому світі, але рівень життя був набагато нижчим, ніж у країнах Європи. Дана ситуація сьогодні нагадує нам дії країни-агресорки: у росіян низький рівень життя, проте вони відчувають свою ефемерну міць завдяки жорсткій воєнній агресії. Хоча у радянській державі й були лозунги, що все майно спільне, але комусь діставалося все (як у випадку з дефіцитними продуктами), а комусь нічого.

Тож із тез, наведених вище, можна зробити висновок, що будь-яка держава незалежно від своєї ідеології повинна забезпечити належний рівень життя своїм громадянам, а вже потім тільки влада може втілювати свої амбіції. Проте, як показують сучасні події, вони не завжди бувають здоровими й несуть шкоду всім навкруги.

РІЧКА

Літо...Відпочинок... Чудова погода... Нарешті я можу насолодитися місцем, яке з дитинства обожаю – це річка Десна. Коли дивлюся на неї, мимоволі поринаю у дивовижний світ фантазій і мрій.

Як ураган, пронісся катер, і надзвичайно легкі хвилі ніби відкрили мені чарівний світ водяного царства, де все живе і рухається, веде свій розмірений спосіб життя, зі своїми радощами та печалями. Он схилили верби свої довжелезні шовкові коси і перешіптуються з вітерцем, милуючись своєю тінню та красою, ніби гурт дівчат, що розплітають свої коси. А прив'язаний до берега човен виспіває сумну пісню в очікуванні рибалки... Вона так і нагадує прекрасні миті дитячих літ. Пляжний пісок, як гори гарячого золота, манить босі ноженята. Я скидаю босоніжки, маляю ногами картину, спершу на пляжі, а потім вже у воді. І так мені добре і спокійно в обіймах рідної ріки.

Отже, кожен має багато асоціацій зі словом «річка», але особисто для мене – це моє життя, що наповнене невеликими перешкодами так, як ріка острівцями. Так само й життя має два береги: той, на якому я зараз стою, та інший – куди мені необхідно рухатись.

ВІКТОРІЯ ХАЛАШ,
учениця 8-А класу
Ніжинської гімназії №3

Люди йдуть по вогкому місті,
Хтось кудись дуже спішить,
Хтось мріє про щось, хтось радіє,
А хтось під носа бурчить.
Одні йдуть так повільно, дехто ледь не біжить.
Деякі засміялись, згадавши яку-небудь мить.
Так лагідно засяяло сонце,
Через хвилину вже хмарка біжить.
«Яка ж цікава погода!» –
Промайнуло в моїй голові.
То сонце сяє, то хмарки
Чергуються з часу в час.
Та раптом щось болюче
Розвіяло думи у нас –
Загула ревуча сирена.
На мить ніби зникли усі.
А мить була така довга,
А які ж промайнули думки...
Стало так похмуро
І на небі, і на душі.
А люди крокують і далі,
І я іду серед них.

Ось із цього похмурого неба
Дощ прохолодний полив.
Я легенько всміхнулась –
І знов пробігли думки.
Вони були такі різні,
Що важко себе зрозуміть.
Та я одну пам'ятаю,
Ту із сотень думок.
В моїй голові промайнуло,
Що то сирена на дощ....

НЕ ЙДІТЬ

Палає вогонь
У наших серцях,
Що ще не погас,
А здавалося б, мав...
Та це не про нас –
Ми – єдина родина,
Ми – єдина держава,
Ми – Україна!
Ми мусимо руки не піднімать,
Та й не повинні
Їх опускать...
Якщо ти мрієш,
То до мрії іди!
Поглянь на ці

Чарівні зірки.
Вони тихо нам
Укажуть шлях.
Та мені іноді
Ввижається так,
Ніби там ті,
Хто віддав життя.
Ніби там ті,
Хто захистив нас.
А решта й досі
В окопах сидять.
Там від холоду
Аж до кісток тремтять.
А там вони
Заради нас,
Заради тих,
В кого палають серця.
Заради тих,
Хто щиро вірить,
Заради тих,
Хто тримає надію.
На нитці надії,
Та ніби висип,
А вона ріже руки
Ледь не до крові.
Навколо чути
Виразне «бах!»

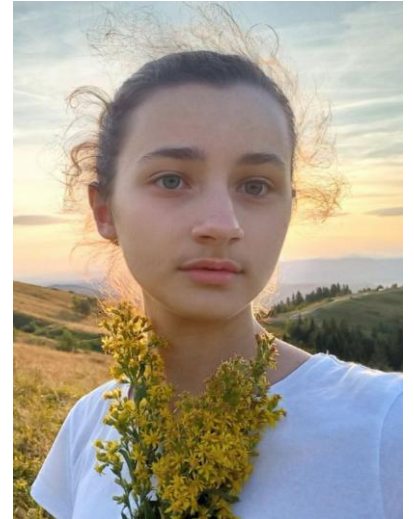
Вереск сирени,
Сирість підвалу.
А зорі нам скажуть:
«Тримайтесь, ще трохи!
Щодня ми ближчі
До перемоги!»
Я мрію про мир,
І я така не одна!
Візьмімось за руки
І йдемо до кінця...

* * *

Болить чи ні –
Я вже не знаю,
Але в мені
Те відчуття палає.
Горить, пече
І вже не згасне знову.
Я вільна є,
Була і буду!

ОЛЬГА ЮЩЕНКО,
учениця 9-А класу
Ніжинської гімназії №10

ЗА ПОКЛИКОМ СЕРЦЯ
(оповідання на основі реальних подій)

*Своє життя поклали на ваги,
І не вагались жодної хвилини.
Злякалися, спинились вороги.
І ми сьогодні маєм – Україну!*
Ольга Калина

Аліна продиралась крізь густий вишняк, чіплялась за коріння, перехоплюючи подих, загнаним звірком оглядаючись, просувалась уперед, туди, де на висоті виднівся жовто-блакитний шматок розтріпаної на вітрі тканини. Швидше, туди, де ті «бандерівці»; хай з неї знуцаються чужі, а не свої. Свої?

Як вона, випускниця 11 класу Донецької школи №102 Аліна Чернявська чекала їх, своїх, «руських». Вона тікала з уроків, разом зі старшим братом ходила на мітинги проти української влади. Із друзями навіть спалили українські паспорти, знявши це на відео. Хай бачать усі, що вона за «Россею». Забравшись на уступ терикону закинutoї шахти, разом із братом

мріяли, як прийдуть російські солдати, заберуть Донбас у Росію, звільнять від набридлої України. І тоді вони заживуть. А то чому їхній батько, шахтар із діда-прадіда, повинен гарувати в забої, щоб вугілля ішло на Київ?

Зі слізьми радості на очах Аліна кидала квіти в колону російських воїнів, які дещо розв'язно, перекидаючись матюками, ішли по її рідному місту, несучи «русскую весну» на дулах АКМ-ів. Брат Антон, окрилений і щасливий, приєднався до колони найманців і вперше не прийшов ночувати. Не повернувся він і наступного дня, тільки переказав знайомим, що йде воювати з «бандерівцями».

За кілька днів Аліну збентежив розстріл сусіда, дядька Ореста. Вони з дружиною часто допомагали їхній родині: позичали гроші до батькової зарплатні, приносили солодощі молодшим братикам і сестричці, інколи купували речі, коли зовсім було ні в чому ходити. У сусідів не було своїх дітей, тому вони, маючи шикарний ресторан у центрі Донецька, могли це собі дозволити. Нерідко тітка Поля обороняла їх із меншими від п'яного батька, який усе частіше не приносив грошей додому, бив маму від злості, бо «чево смотріш, глаза вилупіла, уб'ю».

Аліна чула, як серед ночі хтось ввірвався до сусідів, як закричала тітка Поля, і як раптом обірвався її голос. А вже вранці побачила кров на сходах. Сусідка знизу, баба Нюра, тихо шептала про смерть Ореста і зникнення Польки усім, хто проходив повз лаву біля входу в під'їзд – улюбленого місця відпочинку старенької.

Та, врешті, дядько Орест сам винен. Його ресторан «Українські страви» був більмом на оці багатьом: обслуговування українською мовою, жовто-блакитна символіка, вишиванки на офіціантах. Невже не можна було назвати по-іншому; наприклад: «Белая берьоза» або ще якось... Так думала баба Нюра, так думала і вона, Аліна Чернявська.

І ось настав той чорний день, ні, не чорний, бо це колір. День без кольору, страшний...Бував травень. Весна вступила у свої права. У парку Слави було людно: мами з колясками, бабусі, що сиділи на лавочках, пліткуючи про життя. Солдати зі зброєю в руках проходять парком, оглядаючись і постійно спльовуючи на землю. Аліна з подружкою Тамарою йшли щасливі, раділи весні. Не згледілась, як опинилася в колі російських солдат-визволителів. Щиро посміхалась на їхні не зовсім галантні залищання, не зважала на дещо неоднозначні заклики і сміх. Ні, це не був той щирий сміх (якби ж то вона знала!). Підійшов він, мужній, з військовою поставою. “Мабуть, старший,” – подумала Аліна, бо зразу ж затихли солдати. Його очі, колючі і чорні, як терен, буравили всіх по черзі і раптом зупинилися на ній. За спиною чомусь потягло холодком. Та ні, це ж свої! Підкоряючись його мовчазному наказу, пішла за ним в оточенні солдат...

Скільки пройшло днів і ночей, вона не знала, та й мало що пам'ятала взагалі. Аліні здавалося, що вона померла, але, укотре прийшовши до тями, відчувала такий біль у всьому тілі й пустку замість душі, що краще було б, аби вона померла.Змінювались пітні вонючі тіла тих, хто її гвалтував. Але найстрашніший – він, бо був віртуозом у катуванні. На її тілі не було живого місця: губи розпухли від побоїв, очі не заплющувалися від синців, дівчина вже не плакала, навіть не стогнала, дивилась одним оком, друге запливло кров'ю.

Свідомість поверталася до неї по спіралі: спочатку дівчина побачила себе звідкись зверху на ліжку в купі брудних простирадел, за мить їй стало дуже холодно, хотілося пити, вона застогнала й знову провалилась у безвість. Опритомніла, відчувши краплини цілющої води в себе на губах. Розплющила одне око, і їй перехопило подих. Тітка Поля підносила до її вуст живильну вологу. Сльози текли з її очей, більше схожих на бездонні пустки. Чому вона

така стара? Аліна хотіла запитати, куди вона зникла, але та приклала пальця до вуст:

–Тобі треба звідси тікати, – прошепотіла тітка Поля, – доки не пізно. Спробуй піднятись.

Аліна напрочуд швидко стала спочатку на коліна, гидливо стряхнувши із себе брудне простирадло.

–Укутайся, бо одягу нема.

Тільки тепер Аліна зрозуміла, що не так із тіткою. Вона була замотана в такий же брудний шматок ганчірки.

–Де я? Скільки я тут?

У дівчини було багато запитань, але відповіді вона не почула.

–Тобі треба йти, доки він спить, бо як інші повернуться, будуть нас убивати, я чула їхню розмову. Я відчиню двері, у мене є ключ. Але дуже тихо, бо спить він чутко, повір мені, – тітка Поля скривила обкусані губи і щось зловісне мелькнуло в її красивих, як і раніше, очах.

–Алінко, ти йди, – поспіхом виштовхуючи слабку дівчину за двері, говорила тітка. – Праворуч – цвинтар, там зможеш пересидіти до ночі, а далі через яр у лісок, там наші.

–А ви? – прошелестіло запитання.

–А я? Ні, у мене тут іще є незавершена справа. Та й Орест тут. Залишився. Швидше, вони скоро повернуться.

Знесилена дівчина, похитуючись, вийшла за двері, які зразу ж зачинилися.

– Прощай, маленька! – почулося звідти. – Хай обороняє тебе Божа Мати.

За рогом дівчина почула голоси, які швидко наближалися. І вона побігла в чагарник, чіпляючись за бур'ян, каміння, кущі. Гілки кістлявими пальцями здирали шкіру на руках і ногах, забираючи в неї єдиний одяг, який прикривав

її тіло. Раптом пролунав потужний вибух там, звідки вона щойно вийшла, і Аліна провалилась у чорноту.

Прийшла до тями від холоду на цвинтарі, серед гранітних пам'ятників. Понівечене тіло горіло пекельним вогнем. Досидівши до ночі, соромлячись своєї голизни, вона рушила подалі від вогнів Донецька, до «бандерівців», до «чужих». Знемагаючи від втоми, вона почула забуту українську мову, відчула, як м'які руки обгорнули її теплою ковдрою, напоїли гарячим чаєм, і поринула в сон.

Скільки вона спала – не знає. Прокинулась на ліжку, засланому чистою білизною. Порізи від ножа і сліди від цигарок, які гасили на її тілі, були дбайливо забинтовані і заклеєні пластирем. У землянку, де вона лежала, заглянула дівчина в косинці з червоним хрестом і зразу ж зникла. Раптом почали заходити солдати, вона зіщулилася під ковдрою, усе ще боячись того, що чула раніше про «укрів». Але її здивували їхні очі: добрі, співчутливі, побатьківськи заспокійливі. Ніби крізь сон розпухлими вустами прошептала: «Слава Україні», – і заплакала.

Пройшов місяць. Аліну не впізнати. На знівечених колись щоках заграв рум'янець. Тільки уста стиснені у вузьку лінію та глибока складка поміж брів. У новенькому однострої із снайперською гвинтівкою в руках, вона не схожа була на ту злякану дівчину, що гола й брудна потрапила до добровольчого батальйону «Миротворець». Хлопці на передовій боронили рідну землю від російських найманців. Вона, тендітна дівчина, Аліна Чернявська, узяла в руки зброю і стала поряд із ними, щоб помститися своїм кривдникам. Ні! Вона стала поряд, щоб звільнити рідний Донецьк від російських загарбників. Свій рахунок вона вже почала. На дерев'яному руків'ї її зброї вже є кілька свіжих зарубок (вона про таке читала у якійсь

книжці. У тому житті). Щодня оглядаючи ворожу, але таку рідну територію через оптичний приціл, Аліна боїться одного: побачити там брата Антона.

–Аліно Чернявська, до командира, – перервав гіркі спогади днювальний.

У бліндажі було двоє: командир батальйону і незнайома людина з доброю посмішкою й чіпким поглядом військового.

–Айболіт, – просто представився незнайомець і, щиро посміхнувшись, простягнув руку, щойно Аліна зайшла у приміщення.

–Аліно! Поставлене завдання провести зачистку Іловайська від бойовиків. Ти в групі Айболіта й виконуватимеш його накази. А зараз готуйтеся до від'їзду. Поїдете на «Жужі»? – звернувся командир до Айболіта.

–«Жужа»? – у Аліни округлились очі.

–Та це моя машина, – поспішив заспокоїти дівчину Айболіт.

Вони пробіралися по бездоріжжю до станції Іловайськ. Згідно з наказом їхній групі потрібно було зачистити депо й зайняти медичний пункт. За час поїздки Аліна багато дізналась про цього милого військового медичної служби. Але нічого не розказала про себе. А він і не питав. Інколи дівчина відчувала на собі його батьківський співчутливий погляд (видно, дещо розказав-таки про неї командир батальйону).

Ці кілька днів змінили повністю життя Аліни. У вирі подій закрутився Іловайський котел, коли захисники, не дочекавшись допомоги, самотужки почали вибиратись із оточення. Вони запалили в депо вагони із соляркою, щоб під покровом кіптяви й диму відійти до Маріуполя. Поступила інформація, що бойовики нададуть «зелений коридор» для відступу, Як же всі помилялися! Душа трусилася від ворожих обстрілів. Аж раптом снаряд розірвався недалеко від дороги, «Жужа» перекинулась, тільки випадково не придавила Айболіта й Аліну. Решту добровольців розкидало по розпаленій сонцем сірій землі.

Отямившись від пострілів, Аліна подивилась навколо: Айболіт лежав горілиць, неприродно закинувши руку. Дівчина підповзла ближче, нащупала пульс. Айболіт був живий, тільки непритомний. Легенький удар по щоках – і чоловік прийшов до тями. Окинувши поглядом місцевість, він побачив розкиданих по території поранених: хто корчився в передсмертних муках, хто, оглядаючи своє тіло, власноруч накладав пов'язки. Почулися поодинокі постріли. Де взялася зброя? Адже за домовленістю з керівництвом у них відібрали автомати. Звук пострілів наближався. Раптом сталося те, чого ні Айболіт, ні Аліна не чекали: біля поранених добровольців, які лежали й сиділи обабіч дороги, проходили бойовики й розстрілювали їх в упор.

–Я мушу щось зробити! –Айболіт підвівся, підняв одну руку, а в другу взяв із кишені посвідчення військового лікаря Червоного Хреста і попрямував до людини, яка стояла, обпершись на автомат. Чуттям досвідченого військового він зрозумів, що перед ним російський офіцер.

–Я лікар, я рятую життя. Ти, як командир, можеш припинити це безумство. В ім'я Господа!

Порух руки – і постріли стихли.

–Это кто?–погляду бік Аліни недвозначно натякнув на продовження розмови без свідків.

–Та медсестра, мені допомагає, – голос Айболіта здригнувся (хоча б не знайшли снайперської гвинтівки під сидінням «Жужі»).

Аліна, погасивши пекельну ненависть, що струменіла з її очей, відійшла до хлопців, які, допомагаючи один одному, збирались осторонь під деревом.

Дівчина нервувала. Розмова між Айболітом і російським офіцером затягувалась. Здивувалася, коли побачила, як Айболіт узяв цигарку із рук ворога (він ніколи не палив). В'язкий час ніби зупинився в цьому розпеченому сонцем просторі.

Повернувся він раптово. Глухим голосом коротко скомандував:

–Заходимо у вцілілий автобус. Заносьте тяжких. Нас проведуть.

–Куди? У їхній підвал, щоб там знущатися? – голосно крикнула дівчина, повернувши увагу бойовиків, які зібралися біля свого командира.

Аліна не помітила, як очі одного з них пильно слідкували за її рухами.

–Я йому вірю, – це були останні слова Айболіта, звернені до Аліни.

Він заклопотано допомагав пораненим заходити в автобус.

Нарешті колона поволі рушила, зупиняючись і підбираючи одиноких добровольців, що, як сліпі кошенята, брели в невідомому напрямку.

Аліна була зайнята біля тяжких, розсаджувала на сидіння новоприбулих. На одній із зупинок відчула на собі чийсь погляд (мабуть, здалося). Це відчуття не покидало її до вечора. Вона зупинилася, коли сіло сонце, біля сільського колодязя. Замучені спрагою хлопці припадали до відра з холодною водою, наливали у всі пусті ємності, які були в автобусі. Дівчина стомлено притулилася до дерева, спостерігаючи за Айболітом, який без упину допомагав пораненим. Раптом брудна рука затисла їй рота, а тихий голос назвав її ім'я.

–Алінка! Тихо, тихо, сестричка, ты как здесь? Я-то думаю, ты или не ты. Как быстро ты поменяла свои взгляды на жизнь.

–Антоне, брате, я таке пережила, – і Аліна, збиваючись, розказувала брату свою історію... – Я тепер солдат-доброволець батальйону «Миротворець», захищаю рідну землю від ворога, – закінчила дівчина свою розповідь.

–Брате, ходімо з нами, наші тебе помилують, я дізнавалась, прийнято закон такий..., – Аліна розвозила непрохані сльози по обличчю.

–Нет, мои руки по локоть в крови! Я не знаю, как с этим жить. Ваши меня не простят. Ваши! Я никогда не думал, что мы будем по разные стороны в этой бесполезной, но кровавой бойне. Как я поздно это понял. Но что сделано, то сделано, и время назад не вернешь. Прощай, Алинка, будь счастлива там, у ваших.

Антон зник так же раптово, як і з'явився, залишивши Аліну в сльозах...

Дві доби пробирались вони по бездоріжжю в напрямку, який указав російський офіцер. Аліна мовчала, її розгублені думки снували навколо. Вона не могла зібрати їх до купи. Що буде, коли вони вийдуть на територію України. Хто вона там? Чи не посадять її у в'язницю? А Антон, що буде з ним? А вона? Хто вона?

Тільки під ранок вона заснула тривожним сном, схилившись на бильце сидіння. Її розбудив тихий голос Айболіта, коли він стомлено присів біля неї на сидіння:

–Аліно, ми скоро приїдемо на КПП. Потрібно буде заповнити документи. Допоможеш, щоб не втратити нікого із хлопців, записати їх прізвища, дані паспортів.

Біля серця холодною гадюкою заворушилась думка про те, що в неї нема паспорта, і вона, Аліна Чернявська, – ніхто, бо немає нікого, хто підтвердить її слова. І вона заговорила. Удруге за останні кілька днів, переживаючи події недавнього, але такого далекого минулого. Розпач і безнадія виривалися із грудей тихим риданням.

Чим більше говорила дівчина, тим хмурнішим ставало обличчя Айболіта. Він працював в органах досить довго й розумів, яка доля чекає Аліну, у кращому випадку. Рішення прийшло само собою.

–Аліно! Я допоможу тобі отримати український паспорт замість того, який ти спалила. Я підполковник МВС, сподіваюсь, мої друзі допоможуть.

Як у сні, в очікуванні майбутнього, пройшло кілька днів. Вони закінчили свій вихід із оточення. Завдяки допомозі російського офіцера (прізвище якого Айболіт не назвав навіть Аліні), залишки їхнього добровольчого батальйону повернулись на «велику землю». Аліна раділа разом із усіма, допомагала в медчастині, оформляла документи пораненим. Айболіт був постійно на телефоні: когось прохав, з кимось лаявся, комусь навіть погрожував. Коли приїхало генеральне командування, дивуючись кількості врятованих, добровольці вишикувалися на території колишньої військової частини. Після офіційних привітань Айболіт підійшов до Аліни з непримітним чоловіком із невеликим портфелем у руках. Дівчина зіщулилася під його чіпким поглядом. Він поговорив із Аліною кілька хвилин і пішов так же непомітно, як і з'явився.

Час ішов, дівчина не могла ні про що інше думати, як про своє майбутнє. Айболіт поїхав у справах. Спілкуючись із військовими, які потрапили у вир війни, Аліна поступово вибудувала у своїй уяві власне майбутнє. Вона хоче бути професійною військовою, як ті дівчата в новеньких одностроях, які приїжджали разом із генералами. Але, на відміну від них, вона хоче бути командиром батальйону, вести в бій за Батьківщину воїнів, та свої потаємні бажання вона тримала при собі. Як же дівчина здивувалась і зраділа, коли Айболіт разом із новеньким паспортом громадянки України вручив їй атестат про закінчення школи. Примруживши очі, він запропонував їй вступити до військового училища у Харкові.

Потім приїхала дружина Айболіта, навезла домашніх смаколиків, намагалась нагодувати Аліну, як мама... Мама, як вона там, як меншенькі? А Антон? Вона зробить усе, щоб забрати їх звідти, з Донецька, сюди, до наших. Вона зробить усе!

Прошло кілька місяців, і ось настав той день... Світлий, радісний, доленосний.

–Я, Аліна Олександрівна Чернявська, вступаючи на військову службу, урочисто клянусь народу України завжди бути вірним і відданим йому, сумлінно і чесно виконувати військовий обов’язок, неухильно дотримуватись Конституції.

Я клянуся захищати українську державу, непохитно стояти на сторожі її свободи й незалежності.

Я присягаюсь ніколи не зрадити українському народові.

Ці слова вона, Аліна Чернявська, проказала серцем. А з очей її потекли сльози...

Літературно-художнє видання

Упорядники:

А. М. Кайдаш, О. Є. Гадзінський, Н. О. Івахно

СТЕЖКА ДО ШЕВЧЕНКА

Збірка

Випуск 18

Щорічний науково-популярний збірник

Засновник – Ніжинський обласний педагогічний ліцей

Чернігівської обласної ради, 2006 р.

www.nopl.org.ua

Відповідальна за випуск – А. М. Кайдаш.
Літературне редагування – О. Є. Гадзінський.
Технічне редагування – Н. О. Івахно.

Розповсюджується безкоштовно.